

פ ר ש ת ב ה ר

(א) וידבר יי' אל משה בהר סיני לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ וגו'. רבי אלעזר פתח, (ב) זאת תורת העולה היא העולה וגו'. האי קרא בכנסת ישראל אוקימנא, דהיא סלקא ומתחברא במלכא קדישא בזווגא שלים.

(ב) היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו'. ת"ח, כיון דעאל ליליא, ותרעין סתימין, דינין תתאין מתערין בעלמא, ואזלין ושאטין, חמרי ואתני וכלבי. חמרי הא אוקימנא, וכלבי ואתני, לא שאטין ולא אזלין, אלא בהו עבדי חרשיא לבני נשא. כגון בלעם, ואוקמוה. כדין כל בני עלמא ניימין, ומזבח תתאה דלבר אתוקד.

(ג) בפלגות ליליא, אתער רוח צפון, ומההוא מזבח תתאה, א נפיק שלהובא דאשא, ותרעין אתפתחו, ודינין תתאין אתכנשו בנוקבייהו, וההוא שלהובא אזיל ושאט, ותרעין דג"ע אתפתחו, עד ב דמטי ההוא שלהובא, אתפלג לכמה סטריין דעלמא, ועאל (*) תחות גדפוי דתרנגולא וקארי.

(ד) כדין קב"ה אשתכח בין צדיקייא, וכ"י משבחת ליה לקב"ה, עד

חלופי גרסאות
א ל"ג נפיק. ב מוסיף דמטי צפרא.

מסורת הזהר
(ב) (ויקרא ו) פקודי קיג צ"ע.

מאמר הסולם מוקדה על המזבח כל הלילה

כל בני העולם, ומזבח התחתון שמבחוץ, שהוא מלכות בעת שמלאה בדינים, שורף.
(ג) בפלגות ליליא אתער וכר: בחצות לילה, מתעורר רוח צפון, וממזבח ההוא התחתון, ממלכות, יוצא שלהבת אש, והשערים נפתחים, ודינים תחתונים דהיינו דינים דנוקבא, מתקבצים בנוקביהם, ואותו שלהבת הולכת ומשוטטת, ושערי גן עדן נפתחים. עד ששלהבת ההיא מגעת ומתחלק לכמה צדדי העולם, ונכנס תחת כנפי התרנגול, וקורא. (וכבר נתבאר כל זה בפרשת ויקהל אות כ"א ע"ש).
(ד) כרין קב"ה אשתכח וכר: אז הקב"ה נמצא בין הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת אל הקב"ה, עד שבא הבוקר. כיון שבא הבוקר, נמצאים מספרים בסדר אחד זה עם זה. שה"ט משמרת

(א) וידבר ה' אל משה וגו': וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר דבר וגו' כי תבואו אל הארץ וגו'. ר' אלעזר פתח, זאת תורת העולה היא העולה וגו'. מקרא זה בכנסת ישראל העמדנו, שהיא עולה ומתחברת במלך הקדוש בזווג שלם.
(ב) היא העולה וגו' כל הלילה וגו': בוא וראה, כיון שבא הלילה, והשערים סתומים, דינים תחתונים מתעוררים בעולם, והולכים ומשוטטים חמורים, ואתונות וכלבים. חמורים, הרי העמדנו, שמשמרה ראשונה חמור נוער (כנ"ל בא אות קצ"ח) וכלבים ואתונות, אינם משוטטים ואינם הולכים, אלא בהם עושים כשפים לבני אדם. כגון בלעם, שרכב על אחונו. והעמדנו (להלן דף ר"ו: דפוס ישן). אז ישנים (דפרי דף ק"ו ע"ב *) דף ק"ח ע"א

דאָטִי צפּראָ. כּיוֹן דאָטִי צפּראָ, אַשְׁתַּכּחוּ ^(א) מִשְׁתַּעֲיִן בְּרוּזָא חֲדָא. וְאִית לֵה נִיחָא בְּבַעְלָה. הֵה"ד, עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה וְגו'. ^ג עַד הַבֹּקֶר, דֵּהָא בְּצִפּרָא דִּינִין וּשְׁלֵהוּבִין ^ד אַשְׁתַּכּכוּ, וְכַדִּין אַתְעַר אַבְרָהָם בַּעֲלָמָא, וְנִיחָא הוּא דְכָלָא.

(ה) ת"ח, כּיוֹן דַּעְאָלוּ יִשְׂרָאֵל לֹאֲרַעָא, לֹא אַשְׁתַּכּחוּ בֵּה דִּינִין תַּתְּאִין, וְכ"י הוּת בֵּה בְּנִיחָא, עַל כִּנְפֵי דְכְּרוּבִים. כִּמָּה דַּאֲתַמֵּר, דְּכַתִּיב, ^(א) צִדְקָא יִלִּין בֵּה. כַּדִּין הוּת לֵה נִיחָא מְכָלָא. דֵּהָא יִשְׂרָאֵל לֹא נִימִין, עַד דְּמַקְרְבִי קֶרְבָּנָא דְּבִין הָעֲרָבִים, וְאַסְתְּלִיקוּ דִּינִין. וְעוֹלָה הוּא אַתְּוָקֵד עַל מַדְבַּחָא, וְכַדִּין הוּא לֵה נִיחָא מְכָלָא, וְלֹא אַשְׁתַּכּח אֲלֵא אַתְתָּא בְּבַעְלָה, הֵה"ד כִּי תִבְאוּ וְגו' וּשְׁבַתָּה הָאֲרֶץ, נִיחָא וּדְאִי. ^(ד) וּשְׁבַתָּה הָאֲרֶץ שַׁבַּת לִי, שַׁבַּת לִי מִמֶּשׁ.

(ו) תו פתח רבי אלעזר, ^(ב) ^(ה) כִּי תִקְנָה עֶבֶד עֲבָרִי שֶׁשָּׁנִים יַעֲבֹד וְגו'. בְּגִין דְּכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל ^ה דַּאֲתַגְזֹר, דַּאֲתִּיבֵה רִשְׁמָא קְדִישָׁא, אִית לֵיה נִיחָא בְּשִׁמְטָה. דֵּהָא דִּלִּילָה הוּא הֵהוּא שִׁמְטָה, לְנִיחָא בֵּיה. וְדֵא אֲקָרִי שַׁבַּת הָאֲרֶץ, וְדֵאִי חִירוֹ אִית בֵּה. נִיחָא בֵּה, כִּמָּה דְּשַׁבַּת נִיחָא הוּא דְכָלָא, הֲכִי נִמִּי שִׁמְטָה נִיחָא דְכָלָא, נִיחָא הוּא דְרוּחָא וְגוּפָא.

(ז) ת"ח, ה' נִיחָא הוּא דְעֵלָאִי וְתַתְּאִי. בְּג"כ, ה' עֵלָאִה, ה' תַּתְּאִה. נִיחָא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (ישעיה א) ספרא דצניעותא יט צ"צ. ד) ח"ג קח. ג ל"ג עד הבקר. ד אשתכחו. ה ל"ג דאתגזר. (ה) (שמות כא) משפטים ב צ"ב.

דרך אמת א) מספרים בסוד אחד. ב) עי' ריש פר' משפטים מאמר זה.

ושבתה הארץ שבת לה'

הסולם

מאמר

קדוש, יש לו מנוחה בשמטה, כי שלו היא שמטה זו, שהיא מלכות, לנוח בה. וזה נקרא שבת הארץ, ודאי יש בה חירות. מן הקליפות, מנוחה יש בה, מן הדינים. כמו ששבת היא מנוחת כל, כך שמטה מנוחת כל, מנוחה לרוח ולגוף. ובשביל זה כתוב, שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי וגו'.

(ז) ת"ח ח' נִיחָא וכו': בוא וראה ח' היא מנוחה של העליונים והתחתונים. משום זה יש ח' עליונה דהויה, שהיא בינה, ח' תחתונה דהויה, שהיא מלכות. ח' עליונה היא מנוחה דעליונים, ח' תחתונה היא מנוחה דתחתונים. ח' עליונה, הוא סוד שבע שנים שבע פעמים, דהיינו מ"ט שערי בינה, ח' תחתונה, ח"ס שבע שנים בלבד. זו התחתונה, נקראת שמטה, וזו העליונה, נקראת יובל.

פירוש. המוחין דהארץ חכמה מביאים מנוחה, וכן ההארה ממטה למעלה ח"ס מנוחה. ונודע שמקור גילוי החכמה, היא בה' העליונה דהויה, שה"ס בינה, אמנם משם לא נמשך כלום לתחתונים, אלא רק המלכות מקבלת ממנה, וז"ש ח'

משמורה שלישית אשה מספרת עם בעלה. ויש לה מנוחה בבעלה. ז"ש על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו'. שכל הלילה שורפת בדינים שלה, עד הבקר, כי בבוקר, הדינים והלהבות נשקטים. ואז מתעורר אברהם, שהוא חסד, בעולם. והוא נחת לכל.

(ה) ת"ח כיון דַּעְאָלוּ יִשְׂרָאֵל וכו': בוא וראה כיון שנכנסו ישראל לארץ, לא נמצאו בה דינים תחתונים, דינים דנוקבא, וכנסת ישראל, שהיא המלכות, היתה נחת על כנפי הכרובים, כמו שאמר, שכתוב, צדק ילִין בֵּה, אז היתה לה נחת מכל. כי ישראל לא ישנו עד שהקריבו הקרבן דבין הערבים ונסתלקו הדינים. והעולה היתה נשרפת על המזבח, ואז היתה לה נחת מכל, ולא נמצא אלא אשה בבעלה. ז"ש כי תבואו וגו'. ושבתה הארץ. מנוחה ודאי. בלי דינים. ושבתה הארץ שבת לה'. היינו שבת לה' ממש. בלי דינים כלל.

(ו) תו פתח ר' אלעזר וכו': עוד פתח ר"א, כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד וגו'. משום שכל בן ישראל שנמול יש בו רושם (דפ"י דף ק"ח ע"א)

דעלאין, נייחא דתתאין. ה' עלאה, שבע שנים שבע פעמים. ה' תתאה, שבע שנים בלחודדיהו. דא שמטה, ודא יובלא.

(ח) וכד מסתכלין מלי כלא חד. בג"כ ושבתה הארץ, בההוא נייחא דארעא, אצטריכו עבדין נייחא. ובג"כ, ובשביעית יצא לחפשי חנם. חנם, מהו חנם. דלא יהיב למאריה כלום.

(ט) אלא דא רזא, הכא אוליפנא, כתיב (ו) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, בלא ברכה. דלא הוה עלנא במצרים עול דלעילא. ת"ח, עבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא, וע"ד פטורין מן המצות. מאי עול מלכות שמים. אלא, כהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא, בגין לאפקא מניה טב לעלמא. ואי לא קביל עליה ההוא עול, לא עביד מדי. ה"נ אצטריך ליה לב"נ לקבלא עליה עול בקדמיתא, ולבתר דיפלח ביה בכל מה דאצטריך. ואי לא קביל עליה האי בקדמיתא, לא ייכול למפלת.

(י) הה"ד (ז) עבדו את יי' ביראה. מהו ביראה. כד"א (ח) ראשית חכמה יראת יי'. ודא מלכות שמים. ובגין כך עול מלכות שמים. וע"ד האי בקדמיתא הוה דכלא. מאן אוכח. תפלה, בקדמיתא של יד. בגין דבהאי עייל לשאר קדושה. ואי האי לא אשתכח לגביה, לא שריא ביה קדושה לעילא, בג"כ (ט) בואת יבא אהרן אל הקדש וגו' כתיב.

(יא) והאי עול לא שריא, במאן דאיהו כפית ז באחרא. וע"ד עבדין

חלופי גרסאות

(י) (במדבר יא). (ז) (תהלים ב) ויחי קכט צ"א. 1 ל"ג הוא. ז באורחא. (ח) (שם קיא) משפטים קס צ"ז. (ט) (ויקרא טז) נה ק צ"א.

מסורת הזהר

עול מלכות שמים

צריך האדם לקבל עליו עול מלכות שמים בתחילה, ואח"כ יעבוד בו כל מה שצריך, ואם אינו מקבל עליו עול הזה תחילה, אינו יכול לעבוד.

(יד) ה"ד עבדו את וכו': ז"ש, עבדו את ה' ביראה. מהו ביראה. הוא כש"א, ראשית חכמה יראת ה', חוה היא. מלכות שמים. כי המלכות נקראת יראה. ומשום זה, הוא עול מלכות שמים. וע"כ זה הוא תחילת הכל. כי המלכות היא ספירה ראשונה ממטה למעלה. מי מוכיח זה. הוא מה שאנו מניחים תפלה של יד תחילה, שה"ס מלכות, ואח"כ תפלה של ראש, שה"ס ז"א. משום שבמלכות נכנס לשאר הקדושה. ואם זו אינה נמצאת אצלו, אינו שורה בו קדושה שלמעלה. משום זה כתוב, בואת יבא אהרן אל הקדש.

(יא) והאי עול לא וכו': ועול הזה אינו שורה במי שהוא קשור באחר, וע"כ עבדים פטורים מן עול מלכות שמים. משום שהם קשורים

הסולם

מאמר

ה' עלאה נייחא דעלאין, שאינה נמשכת לתחתונים, ה' תתאה נייחא דתתאין, שמן המלכות מקבלים התחתונים.

(ח) וכד מסתכלין מלי וכו': וכשמסתכלים בהדברים הכל אחד. כי המוחין דיובל שהיא בינה מאירים בשמטה שהיא מלכות. משום זה כתוב, ושבתה הארץ. כי במנוחת הארץ, צריכים עבדים להיות במנוחה, ומשום זה, ובשביעית יצא לחפשי חנם. מהו חנם. היינו שאינו גותן כלום לאדונו.

(ט) אלא דא רזא וכו': אמנם זהו סוד. וכך למדנו, כתוב, זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם. היינו חנם בלי ברכה, שלא היה עלינו במצרים עול שלמעלה. בוא וראה, עבדים פטורים מעול מלכות שלמעלה, וע"כ פטורים מן המצות. מהו עול מלכות שמים. הוא כאותו השוד שנותנים עליו תחילה עול כדי לעבוד עמו, ולהוציא ממנו טוב לעולם, ואם אינו מקבל עליו עול ההוא, אינו עושה כלום. כך (דפו"י דף ק"ח ע"א)

ח פטורין מעול מלכות שמים. ואי מהאי עול פטורין, מכל שאר פטורין. דהא שאר לא שריא עליה דב"נ, עד דאשתכח גביה בהאי עול. ובג"כ הוה אכלי ישראל במצרים חנם. אוף הכא יצא לחפשי חנם. דהא עבדא הוה, וכל מה דעביד, חנם הוא, בלא עול מלכות שמים. ואע"ג דחנם הוה עובדוהי יצא לחפשי, ויהא ליה נייחא.

יב) לבתר דאיהו בחירו, ואשתכח ביה נייחא, יהבין עליה עול, מההוא אתר דאפיק ליה לחירו. ואי ב"נ יסרב למיפק לחירו, כד"א ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני וגו'. הא ודאי פגים ליה להאי אתר, דשביק עול מלכותא דלעילא, ונטיל עול דמאריה. ועל דא מה כתיב, והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו'. והגישו אדוניו אל האלהים. אל האלהים סתם. לגבי ההוא ט אתר דפגים ליה דה"נ אלהים אקרי.

יג) ולאן אתר יתקריב לגביה. אל הדלת או אל המזוזה. * בגין דהאי אתר פתחא הוא דלעילא, ומזוזה אקרי, והא אתמר. וכיון דאיהו אכוון לאפגמא להאי אתר, ההוא פגימו אשתאר בהדיה ביה בגופיה. הה"ד, ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם. כ יהוי עבדא תחות רגליו דמאריה, עד שתא דיובלא.

יד) את אזנו אמאי. הא אוקמוה. אבל שמיעה תלי בהאי אתר, עשיה לעילא. ובגין דישאל כד קריבו לטורא דסיני, והוה ברחימו דלבייהו לאתקרבא לקב"ה, אקדימו עשיה לשמיעה, דהא שמיעה בקדמיתא, ולבתר עשיה. שמיעה

חלוסי גרסאות

ח ל"ג מן פטורין עד פטורין. ט ל"ג אתר. י הוא; ההוא. כ תתוי.

ורצע אדוניו את אזנו

הסולם

מאמר

האלהים סתם, דהיינו שמגישו לאותו מקום שפגם אותו, שהוא מלכות, שהיא נקראת ג"כ אלקים.

יג) ולאן אתר יתקריב וכו': ולאיה מקום יקרב אותו, הוא, אל הדלת או אל המזוזה. משום שאותו מקום, שהוא מלכות, הוא פתח שלמעלה, דהיינו פתח לזכות דרכה לז"א (כנ"ל) אמור אות קכ"ט) ונקראת מזוזה. וכבר למדנו, וכיון שהוא נתכוון לפגום למקום ההוא, מלכות, נשאר פגם הזה בו בגופו. ז"ש, ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם שהעבד יהיה תחת רגליו של אדונו עד שנת היוכל.

יד) את אזנו, אמאי, וכו': שואל, את אזנו למה ירצע. ומשיב, כבר העמידהו, אבל שמיעה תלויה במקום זה, שהוא מלכות. עשיה למעלה, בבית. ומשום שישראל בעת שקרבו להר סיני, והיו באהבת לבם להתקרב אל הקב"ה, הקדימו עשיה לשמיעה. כי שמיעה הוא תחילה

קשורים באדוניהם. ואם פטורים מעול הזה, הרי הם פטורים מכל שאר המצוות, כי שאר המצוות אינן שורות על האדם, עד שנמצא אצלו עול הזה. וע"כ היו ישראל במצרים אוכלים חנם. אף כאן יצא לחפשי חנם, כי עבד היה, וכל מה שעשה היה חנם בלי עול מלכות שמים. ואע"פ שמעשיו היו כחנם, יצא לחפשי, ותהיה לו מנוחה. וטעם הכתוב, כאלו נאמר, חנם יצא לחפשי.

יב) לבתר דאיהו בחירו וכו': ואחר שהוא בחירות, ונמצא בו מנוחה, נותנים עליו עול, ממקום ההוא שהוציא אותו לחירות, דהיינו מסוד שנה השביעית, שהיא מלכות. ואם אדם ממאן לצאת לחירות, כש"א, ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני וגו', הרי ודאי פגם אותו מקום, שהוא מלכות, כי עזב עול מלכות שלמעלה וקבל עול של אדונו. ע"כ מה כתוב, והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו'. והגישו אדוניו אל האלהים, נאמר אל (דפו"י דף ק"ח ע"א *) דף ק"ח ע"ב)

בהאי שמיטה תליא. וע"ד הוא פגים להאי שמיעה, יתפגים שמיעה דיליה, וישתאר פגימו ביה. ולא ישתאר הוא עבדא למאריה, עד דיתקרב לההוא אתר דפגים, ויתפגים הוא קמיה, וישתאר ביה ההוא פגימו. ובג"כ, והגישו אדניו אל האלהים סתם, כמה דאוקימנא. וע"ד, ושבתה הארץ שבת ליי'.
(טו) שש שנים תזרע שדך וגו', ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליי'. והא אוקמוה, דכתיב ו (בשביעית תשמטנה ונטשתה וגו'. מ"ט ואכלו אביוני עמך. בגין דמסכני בהאי אתר תליין, ובג"כ שביק לון למיכל. וע"ד, מאן דרחים למסכנא, יהיב שלמא בכנסת ישראל, ואוסיף ברכתא בעלמא, ויהיב חידו וחילא לאתר דאתקרי צדקה, לארקא ברכתא לכנסת ישראל, ואוקימנא.

רעיא מהימנא

(טז) ובשנה השביעית שבת שבתון וגו'. פקודא דא לשבות בשנה השביעית ואבתריה לשבות 7 בשביעי. ואבתריה להשמיט כספים, בשביעית. ואבתריה למנות שבע שנים 8 שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה. 9 הכא רזא דכל שביעיות, מסטרא דשכינתא דאתקריאת שבע מסטרא דצדיק דאיהו שביעי לבינה, ואיהי בת שבע, מסטרא דאימא עלאה, דאתמר בה 10 שבע ביום הללתיך.
(יז) שבע שמהן אינון אבגית"ץ, ובהון מ"ב אתוון, כלל אתוון ותיבין הם

מסורת הזהר

י' ח"ג רנב. כ) (שמות כג.) ל) (תהלים קיט) תרומה ? בשביעית. מ ל"ג שבע פעמים. נ וחמשים בשנת היובל הזאת ול"ג הכא. פסו צ"א.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

שמיטה ויובל

המקום שנקרא צדקה, שהיא מלכות, שמשפיע ברכות לכנסת ישראל. והעמדתו. רעיא מהימנא
(טז) ובשנה השביעית שבת שבתון וגו': מצוה זו היא לשבות בשנה השביעית. ואחריה, לשבות בשביעי. ואחריה להשמיט כספים בשביעית. ואחריה למנות שבע שנים שבע פעמים, והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה. כאן הוא סוד של כל השביעיות, שהם מצד השכינה, דהיינו מלכות, שנקראת שבע מצד הצדיק, שהוא יסוד, שהוא שביעי לבינה, והיא המלכות, בת שבע, מצד אמא עלאה, שהיא בינה, המאירה בה, כי הבינה היא שביעית ממטה למעלה. שנאמר בה, שבע ביום הללתיך.
(יז) שבע שמהן אינון וכו': ז' שמות הם, אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ג, נג"ד יכ"ט, בס"ר צת"ג, חק"ב טני"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צ"ת, ובהם מ"ב אותיות, כלל אותיות והתיבות הם מ"ט

תחילה ואח"כ עשית. כי שמיטה תלויה בשמיטה, שהיא מלכות. וע"כ, כיון שהעבד פגם לשמיטה זו, יופגם שמיטה שלו, וישאר פגם בו. ולא ישאר עבד לאדונו, אלא אם כן שיתקרב לאותו מקום שפגם ויהיה נפגם לפניה, וישאר בו פגם ההוא. ומשום זה, והגישו אדוניו אל האלהים סתם. שיורה על המלכות, כמו שהעמדנו. וע"כ ושבתה הארץ שבת לה. שלא יפגמו אותה בעבדות. ומשונה כאן מרוב המקומות שאומר, ששמיטה היא בינה ועשיה היא מלכות.
(טו) שש שנים תזרע וגו': שש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה. וכבר העמידוהו, שכתוב, והשביעית תשמטנה ונטשתה וגו'. מהו הטעם. ואכלו אביוני עמך, משום שעניים תלוים באותו מקום, מלכות, שהיא שמיטה, ומשום זה עוזב אותם לאכול. וע"כ מי שמרחם על העני, נותן שלום בכנסת ישראל, שהעניים תלוים בה, ומוסיף ברכה בעולם ונותן שמחה וכה אל (דפ"י דף ק"ח ע"ב)

תשע וארבעין, אימא עלאה שנת החמשים שנה, דבה וקראתם דרור. בה תהא שכינתא ^ט תתאה, דרור פדות ושבייתה לישראל, דאתמר בהון ^ט והיה זרעך כעפר הארץ.

(יח) כל ספירה מאלין שבע, שית גדפין, דאינון שית אתוון לכל חד. ובהון ^ע קב"ה בכל ספירה מאלין שבע, ^י בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, ובינה ^פ איהי אחת, ושכינתא תתאה שבע, ולעילא מבינה, אחת ואחת, הא ^צ עשר ספירן. שתיים, ג', וד', וה', וי', וז'.
(יט) ^ק כאן וילך הלוך וגדל. מסטרא נוכראה, והמים היו הלוך וחטור, אימתי. ^ר באתר דשכינתא תתאה שריא בז'. הה"ד, ^ט ותנח התיבה בחדש השביעי, דא שכינתא תתאה. בשבעה עשר יום לחדש, איהי שביעאה ^ש ועשיראה.

(כ) דסליקת בהון אהיה, דאיהי בינה, שנת היובל. איהי אהיה אשר אהיה, ^ת תרין זמנין אהיה חושבן מ"ב, ותמניא אתוון בהון חמשיין. דבהון פקודא לחשוב שנת היובל. וביה פקודא לחזור ^א לאחזותו ביובל, ^ב בשנת

חלופי גרסאות

^ט ל"ג תתאה. ^ע מוסיף קב"ה ושכינתיה. ^פ ל"ג איהי. ^צ ל"ג עשר. ^ק מכאן ואילך; מכאן ואילך וילך. ^ר בתר. ^ש מוסיף ושביעאה ורביעאה. ^ת ל"ג תרין זמנין אהיה. ^א אחזותו. ^ב תהיך בשנת

מסורת הזהר

(ח) (בראשית כח) משפטים סה צ"א. (ו) (ישעיה ו) משפטים קלג צ"ה ו"ח לג ט"א שמ"ה. (ט) (בראשית ח) ח"א בהשמטות רסא. ח"ג קמט: רנ. רנח: ת"ז ת"יג כט. תכ"א נד.

שמיטה ויובל

הלוך וגדול, כי מעלים בקדש, שבכל פעם מוסיף אחת (כנ"ל אמור אות ר"נ ע"ש) מצד הנכרי, דהיינו הס"א, והמים היו הלוך וחטור. מתי היה זה, הוא במקום שהשכינה התחתונה, שהיא מלכות, שורה בז', וזש, ותנח התיבה בחדש השביעי, שזו היא שכינה התחתונה, שמאז התחילו המים להתחטור. בשבעה עשר יום לחדש, היא המלכות, שנקראת שביעי, ונקראת עשירי, כי כשמתחילים לספור מן הכתר ולמטה נמצאת המלכות עשירית. ומחסד ולמטה היא שביעית.

הסולם

(כ) דסליקת בהון אהיה וכר: שעולה ומאיר בהם במ"ט שנים, השם אהיה, שהיא בינה, שנת היובל, היא, בינה, נקראת אהיה אשר אהיה: שהם ב' פעמים אהיה, שכל א' בגימטריא כ"א, הם בחשבון מ"ב, ועם שמונה אותיות, שבב' אהיה, יש בהם חמשים. שבהם המצוה לחשוב שנת היובל. וכו' המצוה לחזור למדרגתו שנשמתו נאחזת משם. כמו שהעמדנו. תשובו וגר'. שפירושו, כל אחד ואחד יחזור לאחזותו ביובל. שכתוב בשנת היובל הזאת והרוח

מאמר

מ"ט. דהיינו מ"ב אותיות וד' תיבות. אמא עלאה, בינה, היא שנת החמשים שנה, שבה וקראתם דרור. כי בה, ע"י שתקבל מוחין שלה, תהיה שכינה התחתונה, מלכות, הנקראת ארץ, דרור, פדות, ושבייתה לישראל, שנאמר בהם, והיה זרעך כעפר הארץ. אשר הארץ היא מלכות. (יח) כל ספירה מאלין וכר: כל ספירה דהיינו כל שם, מאלו שבע שמות יש בה שש כנפים, כנגד חג"ת נה"י, שהם שש אותיות בכל שם, כי אב"ג ית"ץ הוא שש אותיות. וכן קרע שטן, וכן כולס. ובהם הקב"ה, בכל ספירה מאלו שבע, מאיר לחלוצים שנאמר בהם, בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף. ובינה היא אחת. ושכינה התחתונה היא שבע. ולמעלה מבינה, היה סופר הכהן הגדול אחת ואחת, והיה סופר בהואה, עשר ספירות, אחת, שהוא כתר, אחת ואחת חו"ב, אחת ושתיים שהם חו"ג. אחת וג', שהם וי"ת, אחת וד' שהם נצח. אחת וה' שהם הוד. אחת ושש שהם יסוד. אחת ושבע שהם מלכות. (כנ"ל אמור אות רמ"ט ואות ר"נ ע"ש).

(יט) כאן וילך הלוך וכר: כאן וילך (דפ"י דף ק"ח ע"ב)

היובל הזאת תשובו וגו'. כל חד יחזור ביה לדרגא דיליה, דנשמתיא אחיזא מתמן, כמה דאוקמוה (ט) והרוח תשוב אל האלהים וגו'.

כא) שמיטה: שכינתא תתאה, דאיהי משבע שנין. יובל: אימא עלאה, בינה, איהי לחמשין שנין. ובה אתייחסין ישראל במפקנותהון מן גלותא. הה"ד, ואיש אל משפחתו תשובו. כגוונא דמפקנו ג דמצרים ד דאינון מארי ה תורה בה, אתמר בהון (פ) וחמושים עלו בני ישראל, ואוקמוה אחד מחמושים. כב) ושכינתא תתאה, איהי גאולת בתי ערי חומה ו אתמר בה, ובתי ערי החצרים. ז דתרי בתי אית בלבא, אם אינון ממארי תורה, אתקריאו בתי ערי חומה, ח כגוונא דאתמר במפקנו דמצרים, (צ) והמים להם חומה מימינם (* ומשמאלם. לאחרים, דלאו אינון מארי תורה אתקריאו בתי החצרים.

כג) אמר רבי שמעון, והא אשכחנא חצרים דאתמר ט ביה (ק) ותעמוד בתצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך. ובכל אתר המלך סתם, דא קודשא ב"ה. ותעמוד, אין עמידה, אלא צלותא. נכח בית המלך: נכח בית המקדש, דכל ישראל צריכין. לצללא צלותא דלהון כ לתמן, למהוי נכח ל בית המקדש. הכא מאן חצר הפנימית. ודאי תרין אינון חצרות בית יי'.

כד) אמר ליה בוצינא קדישא, תרין חצרים, אינון חצוניים דלבא, ואינון תרין אזנים ה דלבא. ותרין בתים פנימיים, תרין בתי דלבא. ותרין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (קהלת יב) לך מ צ"א. פ) (שמות יג) בשלח ח צ"ק. צ) (שם יד) תק"ח צו ט"ב ש"ד. ק) (אסתר ה) ח"ג קסט: קפט. ערה: ת"ו חכ"א נז:

ג ממצרים. ד דהוה. ה תיובתא. ו דאתמר. ז ותרי. ח ל"ג כגוונא. ט ל"ג ביה. י ל"ג לצללא. כ מוסקי לשדרא ליה לתמן. ל ל"ג בית. מ ל"ג דלבא.

מאמר

הסולם

שמיטה ויובל

ההרוח תשוב אל האלקים וגו'. דהיינו בינה הנקראת הויה בניקוד אלקים. כא) שמיטה שכינתא תתאה וכו': שמיטה, היא שכינה התחתונה, שהיא משבע שנים. יובל, היא אמא עלאה, בינה, שהיא לחמושים שנה. ובה נתיחסו ישראל בצאתם ממצרים. ז"ש, ואיש אל משפחתו תשובו, דהיינו כמו ביציאת מצרים, שהם בה בעלי תורה ונאמר בהם וחמושים עלו בני ישראל. והעמדנו אחד מחמושים, שהוא בינה. אף כאן, ואיש אל משפחתו תשובו ריא בינה. כלומר, למשפחתו, פירושו, כמו שהיו ביציאת מצרים. שנגאלו ע"י שער החמושים שהוא בינה. כב) ושכינתא תתאה איהו וכו': ושכינה התחתונה, היא, גאולת בתי ערי חומה. ובה נאמר, ובתי ערי המצרים, כי ב' בתים יש בלב, שהוא כנגד המלכות, אם הם מבעלי תורה נקראים בתי ערי חומה, כעין שנאמר בצאתם (דפרי דף ק"ח ע"ב *) דף ק"ט ע"א)

ממצרים, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. ולאחרים שאינם בעלי תורה נקראים בתי החצרים. כי פנימיות המלכות נקראת בתי ערי חומה. וחצוניות המלכות נקרא בתי חצרים. כג) א"ר שמעון וכו': אר"ש, והרי מצאנו חצרים, שנאמר בו, ותעמוד בתצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך. ובכל מקום שנאמר במגילה המלך סתם, זהו הקב"ה. ותעמוד, אין עמידה אלא תפלה. נכח בית המלך, היינו נכח בית המקדש, שכל ישראל צריכים להתפלל תפלתם שמה, שתהיה נכח בית המקדש. וכאן, מה פירושו של חצר הפנימית. וא"כ ודאי, שתיים הם חצרות בית ה'. שהם חצוניות ופנימיות. ואתה אומר שבתי חצרים הם חצוניים. כד) אמר ליה בוצינא קדישא וכו': א"ל המאור הקדוש. ב' חצרים, הן חצוניות הלב, כלומר חצוניות המלכות. והן ב' אזני הלב. וב' בתים פנימיים הם ב' בתי הלב, שהם פנימיות המלכות

אינון בתי גוואי, נ ותרין אינון בתי בראי. ובזמנא דיהא פורקנא, גאולה תהא לכלהו לאינון קריבין ללבא, דאיהו שכינתא, ולאלין רחיקין דאתקריבו. הה"ד (א) שלום שלום לרחוק ולקרוב, ואוקמוה ^ס לרחוק מעבירה, ולקרוב ממצוה. כה) בההוא זמנא, פקודא לתקוע שופר תרועה ביובל, הה"ד (ט) כנשא גס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו. כגוונא דבתקיעת שופר דיובלא, כלהו עבדין נפקי לחירות, הכי בפורקנא בתרייתא, בתקיעת שופר, מתכנשין כל ישראל מארבע סטרי עלמא, דאינון עבדין דיובלא. דמארי תורה, אית בהון עבדין על מנת לקבל פרס, ואתקריאו עבדי מלכא ומטרוניתא. אבל בנוי דמלכא קדישא, (ת) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ^ע דאינון גדפי חיוון דמרכבתא.

(כו) פקודא בטר דא, לתת ללוים ערים לשבת. ובגין דאינון לא אשתתפו בעגלא, קודשא בריך הוא חלק לון לגביה. למהוי מנגנין ליה בכמה מיני נגון. דכהנים בעבודתן, ולויים לשירם ולזמרם, וישראל לנויהם. כהנים בעבודתם, דאית תמן כמה פקודין.

(כז) פקודא חד, לעשות שמן המשחה. ב', לויים שומרין במקדש. ג' ישראל לירא מן המקדש. ד', עבודת הלויים בבית המקדש. ה', ^פ להקטיר קטרת פעמים. ו', ^ז כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש. ז', לקדש זרע אהרן במקדש. ח', ללבוש בגדי כהונה במקדש. ט', רחיצת ידים ורגלים, לעבוד במקדש.

(כח) י', להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש. י"א, לפדות פסולי המוקדשין. י"ב, קרבן היולדת ביום השמיני. י"ג, למלוח קרבנות במקדש.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ישעיה נז) הקס"ז עב צ"א. (ש) (ישעיה יח) נ ובתי ול"ג ותרין אינון. ^ס רחוק מעבירה קרוב. ^ע ואינון. ^פ לעשות. ^צ ל"ג כהנים. ז"ח נו ט"ב שמה"ה. (ח) (שמות יט) יתרו עב צ"י.

לתקוע שופר ביובל

הסולם

מאמר

שהם עבדים עד היובל. שה"ס אור הגאולה. כי בעלי תורה יש בהם ג"כ עבדים על מנת לקבל פרס, ונקראים עבדי המלך והמלכה. אבל בניו של המלך הקדוש, כתוב, ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. דהיינו, על כנפי חיות המרכבה.

(כו) פקודא בטר דא וכר': המצוה שלאחר ז', היא, לתת ללוים ערים לשבת. ומשום שהם לא נשתתפו בעון העגל, חלק אותם הקב"ה אליה, שיהיו מנגנים לו בכמה מיני נגון, הכהנים בעבודתם והלוים לשירם ולזמרם, וישראל לנויהם. כהנים בעבודתם שיש שם כמה מצות וכר'. (מכאן עד אות ל"א אין צריך ביאור).

מארי

החלכות. ושנים הם בתים הפנימים, ושנים הם בתים החיצונים. ובזמן שהגאולה תהיה, גאולה תהיה לכולם, שהם, לאלו הקרובים אל הלב, שהוא השכינה. ואלו הרחוקים שנתקרבו. ז"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב. והעמדנו, לרחוק, מתוך העבירה, ולקרוב, מתוך המצוה.

(כה) בההוא זמנא פקודא וכר': בזמן ההוא, של הגאולה היא המצוה לתקוע שופר תרועה ביובל. ז"ש כנשוא גס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו. כי כמו בתקיעת שופר של יובל, יוצאים כל העבדים לחרות, כך בגאולה האחרונה, על ידי תקיעת שופר מתקבצים כל ישראל מארבע רוחות העולם. (דפו"י דף ק"ט ע"א)

י"ד, לעשות העולה כמשפטה. ט"ו, לעשות החטאת כמשפטו. ט"ז, אכילת קדשים כמשפט לכהנים. י"ז, אכילת שירי מנחות. ח"י, לעשות מנחות כמצוותו. י"ט, להביא קרבנות לבית המקדש. כ', להביא נדר או נדבה לבית המקדש. כ"א, להביא קרבנות קדשים תמורות ה וולדות. כ"ב, להקריב שני תמידין כהלכתו. כ"ג, להדליק אש תמיד על המזבח.

(כט) כ"ד, לעשות תרומת הדשן. כ"ה, להדליק נרות המנורה. כ"ו, להקריב מנחה בכל יום. כ"ז, להקריב מוסף בשבת. כ"ח, להסדיר לחם ולבונה. כ"ט, להקריב קרבן מוסף א בר"ח. ל', להקריב בז' ימי הפסח. ל"א, להקריב ב' ביום העומר כבש לעולה. ל"ב, להקריב ג העומר. ל"ג, להקריב קרבן מוסף בשבועות. ל"ד, להקריב שתי הלחם בשבועות. ל"ה, להקריב מוסף בר"ה. ל"ו, להקריב מוסף ביום הכפורים. ל"ז, להקריב מוסף בז' ימי החג. ל"ח, להקריב מוסף ד בשמיני עצרת. ט"ל, לשרוף את הנותר באש. מ', לשרוף קדשים שנטמאו. מ"א, לעבוד כהן ה גדול ביום הכפורים.

(ל) מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, ו קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרי גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, ז קרבן מצורעים, מתמן ואילך ח שאר פקודין.

לא) מארי מתיבתאן, באומאה עלייכו, לא תעדו מני, עד ט דאתקין קרבנין לקב"ה. דשכינתא איהי קרבן ליי', בכל אבר ואבר דמלכא, בחבורא שלים, בדכר ונוקבא. בכל אברים, דאינון: מנהון ברישא, עיינין בעיינין. אודנין * לגבי אודנין. חוטמא בחוטמא. אנפין באנפין. פומא בפומא. כגון א) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, ובדא הוה מחיה הילד. והכי ידין דמלכא, עם ידין דמטרוניתא, גופא בגופא, בכל אברים דיליה. קרבנא שלים.

חלופי גרסאות

ק מוסיף לעשות אכילת. ר מוסיף לעשות אכילת. (מ"ב ד) הקסה"ז צד צ"ג. ש למצותן. ת יולדות. א ל"ג בר"ח. ב בימי. ג מוסיף קרבן העומר היינו ספירת העומר. ד בחג. ה ל"ג גדול. ו מוסיף להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו. ז מתמן ואילך קרבן מצורעים. ח ל"ג שאר פקודין. ט מוסיף דאתקין בכו. י והני.

יחוד קב"ה ושכינתיה

אזנים לאזנים, שהם בינה. חוטם בחוטם, שהם ת"ת. פנים בפנים, שהם חו"ג. פה בפה, שהם מלכות. כגון, וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, שבזה היה מחיה הילד. וכך הידים של המלך עם הידים של המטרוניתא, שהם חסד וגבורה שבו"ק. גופא בגופא, שהם ת"ת דו"ק. ובכל האברים שלו קרבן שלים.

דב"נ

הסולם

מאמר

לא) מארי מתיבתאן באומאה וכו': ראשי הישיבות, בשבועה עליכם, שלא תסירו ממנו עד שאתקין קרבן להקב"ה, כי השכינה היא קרבן לה, שקרבה אליו, בכל אבר ואבר דמלכא, דהיינו בכל ספירה וספירה שלו, בחבור שלם בדכר ונוקבא, בכל האברים, שהם: מהם בראש, דהיינו עינים בעינים, שהם חכמה (דפו"י דף ק"ט ע"א *) ק"ט ע"ב)

(לב) דב"נ בלא אתתא, פלגו גופא איהו, כ ושכינתא לא שריא עליה. ז הכי קב"ה, לאו ח איהו בקרבנא עם שכינתא, בכל ישראל, דאינון אנשי מדות, דאינון אברים נ דילה. עלת העלות לא שריא תמו, וכאלו לא הוה קב"ה חד, בתר ס דלאו איהו עם שכינתיה. ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה, אתמר כל הדר צח"ל, דומה כמי שאין לו אלוה. בגין דלית ע תמן קרבנין בח"ל. ולזמנא דקב"ה מתקרב עם שכינתיה, אתקיים ביה האי קרא. (ב) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ועלת העלות פ שריא עלייהו. (ג) אע"ג דתקיננו אבהן, צלותין באתר דקרבנין. האי איהו ז לקרבא נפשין ורוחין ונשמתינ דאינון שכליים לקב"ה ושכינתיה. כאברין לגבי גופא אבל מסטרא דכורסיין ומלאכין, דאינון ק גופין ואברין, דלבר ממלכא וממטרוניתא, לית תמן קרבנא. ובגין דא אתמר בכורסייא, (ג) ויאמר כי יד על כס ש יה. (ד) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ואברין בפרודא מן גופא. איהו לגו, ואינון לבר. הה"ד, (ה) הן אראלם צעקו חוצה, חוצה ודאי. (ד) יהא רעוא דילך, לאחזרא לן לבי ת מקדשא, לקיים צלותא דאוקמותא קדמאי, יר"מ יי' אלקינו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו

חלופי גרסאות

כ מוסיף ד' ושכינתא. ז מוסיף הכי כד. מ ל"ג איהו. נ דיליה. ס דלא הוה. ע ל"ג תמן. פ ל"ג שריא עלייהו. צ לקרב נפשיה ורוחיה ונשמתיה. ק כגופא; בגוף; בגופין. ר ל"ג ויאמר. ש מוסיף יה כס חסר מכסא א'; ה' חסר משם הוי"ה; חסר מכס ה'. ת קדשא. א ל"ג קדמאי. (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. (ג) (שמות יז) ב"א קצו צ"ג ד) (ירמיה יז). וירא קטו צ"ה ז"ח ז ס"ד שכי"ה תק"ח ככ ט"ג ש"ו. (ה) (ישעיה לג) נח יח צ"ב. חסר מכסא א'; ה' חסר משם הוי"ה; כ"ו כ"ס חסר משם הוי"ה; חסר מכס ה'. ת קדשא. א ל"ג קדמאי.

מסורת הוזהר

יחוד קב"ה ושכינתיה

יצירה, שהם גופים ואברים שמחוץ למלך והמטרוניתא, אין שם קרבן. ומשום זה נאמר בהכנסא, ויאמר כי יד על כס יה, אשר כס הוא חסר א', אבל בבית המקדש כתוב כסא עם א', שנאמר, כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. וע"כ חסר א' מכסא, משום שהאברים שהם המלאכים והכסא שבבריא, הם בפרוד מן הגוף, שהוא הקב"ה, בפנים באצילות, והם בחוץ, ז"ש, הן אראלם צעקו חוצה. חוצה ודאי. דהיינו לחוץ מהקב"ה. (ד) יהא רעוא דילך וכי: יהי רצון שלך, להחזיר אותנו לבית המקדש לקיים התפלה שהעמידו הראשונים, יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם, כל אחד בסדר שלו, זה בשחר, וזה בין הערבים. ומוסיפים כהלכתם. כי עתה לחוץ מארץ ישראל אין שם קרבנות כמו הגופים דבריא, שהם הכסא ושל היצירה, שהם המלאכים, כנ"ל בדבור הסמוך. שאין

הסולם

מאמר

(לב) דב"נ בלא אתתא וכי: כי אדם בלי אשה, הוא חצי גוף, והשכינה אינה שורה עליו. כך הקב"ה, בעת שאינו בקרבן עם השכינה ובכל ישראל, שהם אנשי מדות, שהם האברים שלו, אז עלת העלת, שהוא כתר, אינו שורה שם, והוא כאלו אין הקב"ה אחד, מאחר שהוא אינו עם השכינה. כי אין הקב"ה נקרא אחד אלא כשהוא בזווג עם השכינה. ובחוץ לארץ, שהשכינה רחוקה מבעלה, אמרו, כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוץ לארץ שה"ס זווג הקב"ה עם השכינה. כנ"ל, ובזמן שהקב"ה מתחבר עם השכינה, מתקיים בו מקרא הוה, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שהוא כתר, שורה עליהם. (ג) אע"ג דתקיננו אבהן וכי: אע"פ שתקנו האבות תפלות במקום קרבנות, זה הוא לקרב נפשות ורוחות ונשמות, שהם שכליים, להקב"ה ושכינתו, כאברים אל הגוף, כנ"ל. אבל מצד הכסא שהוא בריאה, והמלאכים שהם (דפו"י דף ק"ט ע"ב)

בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן, ב כל חד בסדורא דיליה, ומוספין כהלכתן. ג דכען לבר מארעא דישראל, לית ד תמן קרבנין, כגופין דבריא, דקב"ה ושכינתיה, מסטרא דאצילות דיליה, לית תמן ה פרודא ואפרשותא. דשכינתא איהי יחודיה, וברכתיה, וקדושתיה. ולא אתקריאת ו גופא, אלא כד אתגשמו בכורסיין, ומלאכין דבריא, ז כנשמתא דאתלבשא בגופא שפלה. ובגין דא, כד שכינתא איהי לבר מהיכלא ח דבי מקדשא, ולבר מכורסיין דילה, כביכול כאלו לא הוה חד עמיה.

(לה) מסטרא דכסא עליון דאיהו גופא לקב"ה, ומלאכין דתליין מניה, כאברין דתליין מן גופא, דאינון דכורין. ט ונשמתין דאתגזרו י מניה דכורין. כסא תניינא, גופא דשכינתא, וכל נשמתין דתליין מניה, נוקבין. ומלאכין דתליין מההוא כורסיא, נוקבין. וקריבו דלהון בקב"ה ושכינתיה.

(לו) הכי יחוד קב"ה ושכינתיה, אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כורסיא ומלאכין, הכי אינון לגבך עלת העלות, כ כגופא, דאנת הוא דמייחד לון, ומקרב לון, ובגין דא אמונה דילך בהון, ואנת לית עלך נשמתא, דתהוי אנת כגופא ל לגבה, דאנת הוא נשמה לנשמות, ח ולית נשמה עלך, ולא אלהא עלך, אנת לבר מכלא, נ ולגאז מכלא, ולכל סטרא, ולעילא מכלא, ולתתא מכלא. ולית אלהא אחרא, עילא ותתא, ומכל סטרא, ומלגו דעשר ספירן,

חלופי גרסאות

ב כלא ול"ג חד. ג דכען בר מאתר דיליה; דבען לבר בארעא דישראל; מארעא דמלכותא; דבען בר מאתר דיליה. ד ל"ג תמן. ה אפרשותא ול"ג פרודא. ו מוסיף גופא לגביה. ז מוסיף כנשמתא לגבי גופא. ח בי. ט בנשמתין. י מן. כ מוסיף כגופא לגבך ואנת. ל לגביה. מ מוסיף ולית לך. נ ולא מכלא ולא מכל סטרא.

יחוד קב"ה ושכינתיה

הסולם

מאמר

וכל הנשמות התלויות בה הן נקבות, והמלאכים שביצירה התלויים מכסא השני הזה, הם נקבות. והקרבה שלהם, דהיינו יחודם של אלו זכרים ונקבות, היא בהקב"ה ושכינתו. דהיינו כשהקב"ה מתייחד בשכינתו, גם הם מתייחדים.

(לו) הכי יחוד קב"ה וכו': כך הוא יחוד הקב"ה ושכינתו, אע"פ שהם כנשמות אל הכסא והמלאכים, כך הם אליך עלת העלות, שהוא א"ס, כגוף ומלבוש. שאתה הוא המיחד אותם ומקרב אותם, ומשום זה אמונה שלך, מתקבלת לנו, בהתלבשותך בהם. ואתה אין עליך נשמה שאתה תהיה כגוף אליה, כי אתה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך ואין אליקים עליך, אתה מחוץ לכולם ולפנים מכולם, ילכל צד, ולמעלה מכל, ולמטה מכל, ואין אלהים אחר למעלה ולמטה ומכל צד, ומלפנים דעשר ספירות, שמהם הכל, ובהם תלוי הכל. ואתה בכל ספירה בארכה וברחבה למעלה ולמטה, ובין

שארין בהם קרבן ויחוד. כי הקב"ה ושכינתו מצד אצילות שלו, אין שם פרוד והפרש, שהשכינה היא יחודי ברכתו וקדושתו. ואינה נקראת גוף אלא כשהשכינה מתלבשת ומתגשמת בהכסא ובהמלאכים, דבריא, שהיא להם כמו נשמה המתלבשת בגוף השפל התחתון. ומשום זה כשהשכינה היא לחוץ מהיכל של בית המקדש ולחוץ מכסאות שלה, דהיינו לחוץ מאצילות, דהיינו כשמתלבשת בכסא ומלאכים דבריא, ויצירה, כאלו לא היתה אחד עמה.

(לה) מסטרא דכסא עליון וכו': מצד כסא העליון דבריא, שה"ס ת"ת דבריא, שהוא גוף ומלבוש להקב"ה, שהוא ת"ת דאצילות. והמלאכים, שביצירה, התלויים ממנו, הם אברים התלויים מן הגוף, שהוא ת"ת דבריא, שהם זכרים. והנשמות הנגזרות ממנו מת"ת דבריא, הם זכרים. כסא השני, שהוא מלכות דבריא, הוא גוף של השכינה שהיא מלכות דאצילות (דס"י דף ק"ט ע"ב)

דמנהון כלא, ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה, ס בארכה ע ורחבה, עילא ותתא, ובין כל ספירה וספירה, ובעובי דכל ספירה וספירה.
 (לז) ואנת הוא דמקרב לקב"ה ושכינתיה, בכל ספירה וספירה, ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון, כגרמין, וגידין, פ ועור, ובשר, דתליין מן גופא. ואנת לית לך גופא, ולא אברים, ולית לך נוקבא. אלא אחד ז בלא שני. יהא רעוא דילך, דתקרב ק אנת שכינתא לגבי קודשא בריך הוא, בכל דרגין דאינון אצילות דילה, דאינון נשמתינ דבעלי מדות. נשיאי ישראל. חכמים. נבונים. חסידים. גבורים. אנשי אמת. נביאים. צדיקים. מלכים. כלהו דאצילות. דאית אחרנין דבריא.

(לח) דשכינתא איהי קרבן, שמן המשחה. מימינא שמן למאור, כגון (ו) את המאור הגדול. שמן משחת קדש איהו מסטרא דשמאלא, דאתמר ו בה וקדשת את הלויים. שמן כתית, איהי מסטרא דצדיק, דאיהו כתיש ש כתישין מאברין דאינון ת זיתים, לאחתא משחא לגבי פתילה. פתילה תכלא. וגבורה מתמן איהי יראה, ולויים שומרין המקדש.

(לט) ומתמן פקודא לירא א מן המקדש, ואיהו מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה ב הו מזמרין קדמך, לסלקא שכינתא ג דאיהי שירה וזמרה בהון ליי'. כ"ד עם שירה וזמרה כ"ו, כחושבן ידו"ד. ואבתריה ד פקודא איהי מצות קטרת ה תמיד לקב"ה, וקטרת כקרבנא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (בראשית א) תרומה עו צ"ג. ס ל"ג מן בארכה עד וספירה ובכל, שבאות ל"ז מספירה ובעובי כל ספירה וספירה ול"ג מן בארכה עד ולכל, באות ל"ז. ע וברחבה. פ ל"ג ועור ובשר. צ ולא. ק את ר ל"ג בה. ש מכתשין. ת מתים. א את. ב ל"ג הו. ג ל"ג דאיהי. ד ל"ג פקודא. ה ל"ג תמיד. — לקב"ה קטרת תמיד. —

מאמר

הסולם

יחוד קב"ה ושכינתיה

ובין כל ספירה וספירה, ובעובי דכל ספירה וספירה.
 (לז) ואנת הוא דמקרב וכו': ואתה הוא המקרב ומיוחד, הקב"ה ושכינתה, שהם ת"ת ומלכות, בכל ספירה וספירה שבהם, ובכל ענפי האורות התלויים מהם, כמו עצמות וגידים ועור ובשר, שה"ס חו"ב תו"מ, התלויים מן הגוף, שהוא ת"ת. ואתה אין לך גוף, ולא אברים, שהם ספירות, ואין לך נוקבא. אלא אחד בלא שני. יהי רצון שלך שאתה תקרב השכינה אל הקב"ה, בכל המדרגות, שהן אצילות שלה, שהן הנשמות של בעלי מדות, דהיינו בעלי מדרגות מעשר ספירות שהם, נשיאי ישראל שהם כתר. חכמים, שהם חכמה. נבונים, בינה. חסידים, חסד. גבורים, גבורה. אנשי אמת, ת"ת. נביאים, נצח והוד. צדיקים, יסוד. מלכים, מלכות. כולם של ע"ס דאצילות. ויש אחרים מע"ס דבריא. (לח) דשכינתא איהי קרבן וכו': (דפו"י דף ק"ס ע"ב)

השכינה היא קרבן, וה"ס שמן המשחה. מימין, שמן למאור, כגון את המאור הגדול, שהוא חסד. שמן משחת קדש, הוא מצד שמאל, שנאמר בה, וקדשת את הלויים. שהוא גבורה. שמן כתית הוא מצד הצדיק, שהוא יסוד, קו האמצעי, שהוא כותש כתישים מאברים, שהם זיתים, להוריד שמן אל הפתילה. פתילה היא תכלת, וגבורה תחתונה, דהיינו מלכות. משם היא יראה, ולויים, שהם בחינת גבורה, שומרים המקדש.
 (לט) ומתמן פקודא לירא וכו': ומשם המצוה לירא מן המקדש. והוא מצות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים, שבהם, לויים, בשירה וזמרה היו מזמרים לפניך להעלות בהם השכינה, שהיא נקראת שירה וזמרה, לה'. כ"ד, של כ"ד משמרות, עם שירה וזמרה, הם כ"ו, כחושבן היי"ה. והמצוה שלאחריה, היא מצות קטרת תמיד להקב"ה. וקטרת היא כקרבן. והפשיט

(מ) והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמורין ופדרין דאינון מתאכלין כל הלילה, * אינון כפרה דאברין דגופא דיליה ונפשיה, דלא יתוקדון בגיהנם, ולא יתמסרון בידא דמלאך המות, ובגין דב"נ ו חב ביצר הרע, ז דאיהו צפוני, הכי שחיטתו בצפון, לשזבא ליה מההוא צפוני. (מא) ובקרבנין, טול בהו קל וחומר מנביאים, דאע"ג דתורה איהי שם ה' יהו"ה, ונבואה דאתמר ט בה ז רוח יי' תניחנו. עם כל דא, לאו כל מארי תורה שקילין, ולא כל נביאים - שקילין, דאית נביאים, דנבואה דלהון בלבושין דמלכא, והכי הוא אורייתא דבע"פ, כמה מארי כ ספקות ופרוקין, ל בלבושא דמלכא.

(מב) ואית אחרנין דסלקין יתיר, באברים דגופא דמלכא, דאתמר בהון וארא, וראיתי, במראה, בעיינין. ח) יי' שמעתי שמעך יראתי, בשמיעה. יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעיינין. חבקוק ט מאודנין בשמיעה. ובגין דא, יחזקאל חזא כל אלין מראות דמרכבה בראייה, בעין השכל. חבקוק, בשמיעה. ואית נביאה דנבואתיה בפומא, הה"ד ט ויגע על פי. נ נבואה אחרא מריחא דחוטמא, הה"ד י ותבא בי הרוח. ואית דנבואתיה ביד, הה"ד כ) וביד הנביאים אדמה. ואחרנין לפנים בחיי המלך, ואחרנין לפני לפנים. (מג) והכי באורייתא, פשטי"ם, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת דסגרי תורה,

חלופי גרסאות

ו דחב. ז ואיהו ח ל"ג הוי"ה. ט בית. י ל"ג שקילין. כ פסקות ופסוקין דלבושין. ל בלבושין. מ באודנין; משמיעה באודנין. נ ל"ג נבואה.

מסורת הזהר

ז) (ישעיה טג). ח) (חבקוק ג) הקסה"ז צג צ"ג ז"ח צט ט"ב ש"ז תק"ח קיב ט"ג ש"ג. ט) (ישעיה ו) ח"ג בן: עה: י (יחזקאל ב). כ) (הושע יב) בא סא צ"ש.

יחוד קב"ה ושכינתיה

דגוף המלך. דהיינו במדרגות של עולם הבריאה שנקרא גוף. שנאמר בהם וארא, וראיתי, שהנבואה היא במראה בעינים, שהן חכמה, וכן ה' שמעתי שמעך יראתי, שהיא בשמיעה, דהיינו בינה. יחזקאל, הסתכלותו ונביאותו מעינים. חבקוק מאזנים בשמיעה. ומשום זה ראה יחזקאל כל אלו המראות של המרכבה, בראיה בעין השכל. חבקוק בשמיעה. שאמר, ה' שמעתי שמעך יראתי וגו'. ויש נבואה, שהנבואה היא בפה, שהוא במלכות. ויש ויגע על פי. נבואה אחרת היא מרוח של החוטם, שהוא ת"ת, ויש ותבא בי הרוח. ויש שנבואתו ביד, שהוא גבורה. ויש וביד הנביאים אדמה, וכל אלו המדרגות הן בעולם הבריאה. ויש אחרים לפנים בחיי המלך, דהיינו בעולם אצילות, ואחרים לפני ולפנים, דהיינו בבית דאצילות.

(מג) והכי באורייתא פשטי"ם וכו': וכך הוא בתורת, שיש כמה מדרגות, פשטים ש"ט עשיה

הסולם

מאמר

(מ) והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה: וכן, אברים ופדרים שמתאכלים כל הלילה על המזבח, הם כפרה על אברי הגוף של אדם המקריב, ונפשו, שלא יהיו נשרפים בגיהנם, ולא יהיו נמסרים ביד מלאך המות. ומשום שאדם חוטא ביצר הרע, שהוא צפוני, שנאמר עליו, זאת הצפוני ארחיק מעליכם, כך שחיטתו בצפון, להצילו מאותו הצפוני. (מא) ובקרבנין טול בהו וכו': ובקרבנות, קח קל וחומר מנביאים, שאע"פ שהתורה הוא שם הוי"ה, שהנבואה, נאמר בה, רוח הוי"ה תניחנו. עם כל זה אין כל בעלי תורה שוים זאין כל הנביאים שוים. שיש נביאים שהנבואה שלהם היא בלבושי המלך, דהיינו בעולם היצירה, שנקרא לבוש. וכך הוא, בתורה שבעל פה שיש בה כמה בעלי ספקות ותרוצים שהם בלבוש המלך, שהוא יצירה.

(מב) ואית אחרנין דסלקין וכו': ויש נביאים אחרים שעולים יותר בנבואתם, באברים (דפויי דף ק"ט ע"ב י) דף ק"י ע"א)

ולעילא סתרי סתרים ^ו לה' הכי בקרבנין אע"ג דקרבנין כלהו ליהו"ה, איהו נטיל כלא, ופליג ^ע קרבנין למשיריין דיליה. מנהון פליג לכלבים, אינון קרבנין פסולין, דיהיב להון לסמא"ל כלב, ולמשרייתיה. ובגין דא הוה נחית דיוקנא דכלבא. ומנהון לשדים, דאית בהון כבעירין, ומנהון כמלאכי השרת, ומנהון כבני נשא. לאינון דעובדהון כשדים, פליג קרבנהון לשדים.

מד) אליו דעובדיהון כמלאכין, פליג קרבנין דלהון למלאכים, הה"ד ^ז את קרבני לחמי לאשי. דאינון קרבנין דלהון, לאו תליין בבעירין. דקרבנין דבעירין, ^פ אינון דעמי הארץ. אינון קרבנין ^ז דבני נשא, צלותין ועובדין טבין. קרבנין דת"ת, מארי מדות, אליו מארי ^ק רזי דאורייתא, וסתרין גניזין דבהון, קב"ה נחית הוא בגרמיה, לקבלא קרבנין דלהון, דאיהי תורת ה' ^ר תמימה, שכינתא קדישא, מי' מדות.

מה) ותלמידי דרבנן, אינון מלין דלהון ^ט כאכילת שירי מנחות, ואית אחרנין דמתגברין עלייהו, דאורייתא דלהון ^ת כאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות. ואית אחרנין דאורייתא דלהון אכילת קדשים; מאכלים מכמה מינין למלאכא. וכל מנחות ^א דמאכלין דקרבנין, מני קב"ה לקרבא ^ב ליה כלהו בביתא דיליה, דאיהי שכינתא. והאי איהו פקודא לקרבא קרבנות בבית הבחירה, לקיים ^ח כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (במדבר כח) ויצא קמג צ"א. ח) (ירמיה ט) ^ט ל"ג לה'. ע מוסיף לון; לון ולקרבנין. פ אינון עמי; דאינון עמי. צ במלאכין ול"ג דבני נשא; מוסיף דמלאכין דבני נשא. ק ל"ג רזי. ר ל"ג תמימה. ש ל"ג מן כאכילת עד כאכילת. ת אכילת. א מאכלין. ב ל"ג ליה; קרבא ליה.

מאמר

הסולם

יחוד קב"ה ושכינתיה

עמי הארץ. וקרבנות בני אדם, הם תפלות ומעשים טובים, קרבנות של תלמידי חכמים בעלי מדרגות, אלו בעלי סודות התורה, וסתרים גנוזים שבהם, יורד הקב"ה הוא בעצמו לקבל הקרבנות שלהם, שהם תורת ה' תמימה, שכינה הקדושה, שיש בה יחד ספירות. מה) ותלמידי דרבנן אינון וכו': ותלמידי רבנן, המלים שלהם הן כאכילת שירי מנחות. ויש אחרים המתגברים עליהם, שהתורה שלהם הוא כאכילת מנחות עצמם, ולא שירי מנחות. ויש אחרים שהתורה שלהם היא אכילת קדשים, ומאכלים מכמה מינים אל המלך, וכל המנחות ומאכלות הקרבנות צוה הקב"ה להקריב כולם בבית שלו, שהוא השכינה. וזה הוא המצוה להקריב קרבנות בבית הבחירה, שהיא השכינה. לקיים כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'. דהיינו בהשכינה הנקראת זאת. למלאכא

עשיה, ראיות, שה"ס יצירה, דרשות, שה"ס בריאה, סודות דסתרי תורה, שה"ס אצילות, ולמעלה מאצילות, סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות. אע"פ שכל הקרבנות לה', הוא מקבל הכל ומחלק קרבנות אל המחנות שלו. מהם מחלק לכלבים, שהם קרבנות הפסולים שנותן אותם לסמאל, הנקרא כלב, ולמחנות שלו. ומשום זה היתה יורדת אש על המזבח בצורת כלב (כנ"ל צו אות ק"ב:); ומהם לשדים שיש מהם כבהמות ויש מהם כמלאכי השרת, ויש מהם כבני אדם. לאלו שמעשיהם כשדים, מחלק קרבנם לשדים.

מד) אליו דעובדיהון כמלאכין וכו': אלו שמעשיהם כמלאכים מחלק קרבנם למלאכים, ד"ש, את קרבני לחמי לאשי. דהיינו להמלאכים הנקראים אשם, שאלו הקרבנות שלהם אינם תולים בבהמות, כי קרבנות דבהמות הם של (דפו"י דף ק"י ע"א)

(מו) למלכא דהוו עבדוי ג ואפרסכוי ושולטני מלכותא שלחי ליה כמה דורוני, אמר, מאן דבעי למשלח לי דורונא, לא ישלח אלא בידא דמטרוניתא, לקיים ד בה ג ומלכותו בכל משלה. ובג"ד ה אתקריאת שכינתא קרבן לה, עולה לה, אשם לה, ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות, כלא צריך לקרבא ליי' ו ושכינתיה, ולבתר איהי ז פליגת לכלא הה"ד ט ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ואפילו מזונא דחיוון, כגון קרבן שעורים מאכל בעירן, ומאכל עבדים ושפחות דבי מלכא, ואפילו ח דכלבי ודחמרי וגמלי, לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ומנלן דעל ידהא פליג כלא, דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

(מז) בגין דקב"ה בן י"ה, ו' בן י"ה, כליל יה"ו. ושליומו דיליה ה, איהי עולה לידו"ד. קרבן לידו"ד. ט שלמים ליי'. קריבו דיליה, שליומו דיליה, דביה אשלים יה"ו, למהוי ידו"ד.

(מח) וכלא אתהדר ביה, ובגין דא ט זובח לאלהים יחרם, בלתי לידו"ד לבדו, דלא יהיב שולטנותא לסטרא אחרא בקרבנא, דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון, ולית לון קריבא ויחודא, וקב"ה אפריש לון משמיה, כגון דאפריש חשך מאור, הה"ד ט ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ומאן דקריב

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג (תהלים קג) משפטים קמ צ"מ. ט (משלי לא) ג ואפרסכוי. ד ל"ג בה. ה קרבן לה עולה לה יחי רסח צ"ה. ט (שמות כב) משפטים קמח צ"ל. אתקריאת שכינתא [וכן חטא] לה [קרבן אשה]. ו בשכינתיה. ז פלגת. ח דחמרי ול"ג דכלבי: דכלבא ודחמרי. ט ל"ג שלמים לה קריבו דיליה: ל"ג קריבו דיליה. י קרבנא.

מאמר

הסולם

יחוד קב"ה ושכינתיה

(מז) בגין דקב"ה בן י"ה וכו': משום שהקב"ה, שהוא ז"א, הוא בן י"ה, שהם חז"ב, דהיינו ו' בן י"ה, נמצא שז"א כולל יח"ו ושלמות שלו היא ה', שהיא המלכות. שאז נשלם שם הוי"ה. וע"כ המלכות עולה להוי"ה, קרבן להוי"ה. שלמים להוי"ה. שהיא קרבה שלו, דהיינו קרבן, ושלמות שלו דהיינו שלמים, כי בה נשלם יה"ה להיות י"ה ר"ה.

(מח) וכלא אתהדר ביה וכו': והכל חוזר אליה להויה, ומשום זה, זובח לאלהים יחרם בלתי להויה לבדו. כי אינו נותן ממשלה לסטרא אחרא. בקרבן. כי כל אלהים אחרים הם עולם הפרוד, ואין להם קרבה ויחוד, והקב"ה הפרידם משמו, דהיינו שהפריש חשך מאור, ז"ש, ויבדל אלקים בין האור ובין החשך. ומי שמקריב להקב"ה מה שהפריד, הוא כמי שמקרב טומאת

(מו) למלכא דהוו עבדוי וכו': בדומה למלך, שעבדיו ושריו ושלטי המלכות, היו שולחים לו כמה מתנות. אמר, מי שרוצה לשלוח לי מתנה, לא ישלח אלא על ידי המלכה, לקיים בה, ומלכותו בכל משלה. ומשום זה נקראת השכינה קרבן לה, עולה לה, אשם לה, ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות, הכל צריך להקריב לה' ולשכינתה, ואח"כ השכינה מחלקת לכל. ז"ש, ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ואפילו מזונות של החיות כגון קרבן של שעורים שהוא מאכל בהמה. וכן מאכל של עבדים ושפחות של בית המלך, ואפילו של כלבים וחמורים וגמלים, שהם הקליפות, הכל היא מחלקת. לקיים בה, ומלכותו בכל משלה. ומאין לנו, שעל ידיה מתחלק הכל. שכתוב, ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

(דפו"י דף ק"י ע"א)

כ לקודשא בריך הוא מה ז דאפריש, כמאן דקריב מטאבו דנדה לבעלה, והאי איהו רזא ז) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. מט) והאי לא תגלה ערותן, ח קירוב, דכל עריין שקילין נ לע"ז, דכל סטריין אחרנין, עלייהו אתמר, ק) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם. ס וכתוב ללשונותם בארצותם בגויהם. ע וכתוב כי שם בלל יי שפת כל הארץ ומשם הפיצם ידו"ד. וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטריין אחרנין, קודשא ב"ה אפריש ליה משמיה, ולית ליה חולקא בשמיה. דקב"ה בחר לון לישראל מכל שאר אומין, פ הה"ד ר) ובך בחר ה'. ופליג לון מנייהו לחולקיה, הה"ד ט) כי * חלק יי עמו.

נ) ובגין דא יהיב לון אורייתא משמיה. ת) זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, והא אוקמוה י"ה עם שמי, שס"ה. ו"ה עם זכרי, רמ"ח. בכל מצוה ומצוה, קשיר לון לישראל בשמיה, למהוי כל אבר ואבר דלהון, חולק עדביה ואחסנתיה. ובגין דא זוכח לאלהים יחרם וגר'.

נא) צריכין ישראל לשתפא ליי, בהליכה דלהון, בהקיץ דלהון. הדא הוא דכתיב, ר) בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך. קם ההוא תלמידא ואשתטח קמיה, ואמר זכאה איהו חולקיה, דמאן דזכי למשמע מלין אלין, כלהו שם יי בכל סטרא, ולא נפיק מניה לבר בכל סטרוי. ע"כ. צ

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

צ) (ויקרא יח) צו נט צ"ב. ק) (בראשית י). ר) (דברים יד) שמות כד צ"ר. ש) (שם לב) ב"א קצד צ"ד. ת) (שמות ג) ח"ג רכב: רעג: רעח: שט. ת"ז בהקדמה ה. תכ"ב סד. תנ"ה פח: פט. תק"ח צט ט"ב שכ"ז של"ב קג ט"ג ש"ב קח ט"ד ש"כ. א) (משלי ו) וישלח סב צ"א.

יחוד קב"ה ושכינתיה

הסולם

מאמר

וזה זכרי לדר דר, והרי העמדנא י"ה עם שמי, בגימטריא שס"ה, כנגד שס"ה לאוין שבתורה, ו"ה עם זכרי, בגימטריא רמ"ח, כנגד רמ"ח מצות עשה. ובכל מצוה ומצוה קשר את ישראל בשמו, שיהיה כל אבר ואבר שלהם חלק גורלו ונחלתו. ומשום זה, זוכח לאלהים יחרם וגר'. נא) צריכין ישראל לשתפא וכר: ישראל צריכים לשתף עצמם עם ה', בהליכה שלהם, בהקיץ שלהם, ז"ש בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך. קם אותו תלמיד והשתטח לפניו, ואמר, אשרי הוא חלקו של מי שזכה לשמוע דברים אלו, כולם הם שם ה' בכל צד, ואין יוצא מהם לחוץ בכל צדדיו. (ע"כ רעיא מהימנא). וכי

טומאת נדה לבעלה, וזהו סוד, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. מט) והאי לא תגלה וכר: וזה, לא תגלה ערותם, פירוש, קרבה. שכל העריות, שקולים לעבודה זרה של כל צדדים אחרים, עליהם נאמר, מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם, וכתוב ללשונותם בארצותם בגויהם. וכתוב, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה', וכל מי שמקריב קרבן לצדדים אחרים, הקב"ה מפרידו משמו, ואין לו חלק בשמו. כי הקב"ה בחר את ישראל מכל שאר האומות, ז"ש ובך בחר ה'. ולקח אותם מהם לחלקו, ז"ש כי חלק ה' עמו. נ) ובגין דא יהיב וכר: ומשום זה נתן להם התורה, משמו. שכתוב, זה שמי לעולם (דפו"י דף ק"י ע"א י) דף ק"י ע"ב)

זהר

(נב) וְכִי תֹאמְרוּ מֶה נֹאכַל וְגו', רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, אַ בְּטַח בִּי' וְעָשָׂה טוֹב שָׁכֵן אֶרֶץ וְרַעָה אֲמוֹנָה. לְעוֹלָם בָּר נֶשׁ יֵהָא זֹהִיר בְּמֵאֲרִיָּה, וְיִדְבֵּק לְבִיָּה בְּמֵהִימְנוּתָא עֲלָאָה, בְּגִין דִּיהוּי שְׁלִים בְּמֵאֲרִיָּה. דְּכַד יֵהוּי שְׁלִים בֵּיה, לֹא יִכְלִין לֵאבָאשָׁא לִיה כָּל בְּנֵי עֲלָמָא.

(נג) תֵּא חֲזִי, בְּטַח בִּי' וְעָשָׂה טוֹב, ק מֵאִי וְעָשָׂה טוֹב. אֲלֵא הֲכִי תִנְיִן, בְּעוֹבְדָא דְלִתְתָא, יִתְעַר עוֹבְדָא דְלֵעִילָא. וְהָא אוֹקְמוּה, וְעָשִׂיתֶם אוֹתָם, כְּבִיכּוֹל, אֲתוֹן תַּעֲבִדּוֹן לְהוֹן, בְּגִין דְּבִהֵהוּא אֲתַעֲרוּתָא דְלִכּוֹן דִּאֲתוֹן עֲבִדִּין לְתִתָּא, וְאַתְעַר לְעִילָא וְעַל דָּא וְעָשָׂה טוֹב כְּתִיב, וְאִין טוֹב, אֲלֵא צְדִיק, דְּכְתִיב ד' אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. כִּיּוֹן דִּאֲתוֹן עֲבִדִּין הָאִי, וְדָאִי הָאִי טוֹב ת יִתְעַר, כְּדִין שָׁכֵן אֶרֶץ וְרַעָה אֲמוֹנָה, וְכֹלָא חֲדָא.

(נד) שָׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ עֲלָאָה. דְּהָא לִית לָךְ אַ בְּעֲלָמָא, דִּיכּוֹל לְמַשְׁרֵי בִּהְדָּה, עַד דִּיתְעַר הָאִי טוֹב לְגַבְהָ, כִּיּוֹן דִּיתְעַר לִיה, כְּבִיכּוֹל הוּא עֲבִיד לִיה, וְכִדִּין שָׁכֵן אֶרֶץ, שְׂרִי בְּגוֹוָה, אִיכּוֹל אִיבָה, אֲשֶׁתְּעַשֶׂע בִּהְדָּה. וְרַעָה אֲמוֹנָה, דָּא אֶרֶץ וְכֹלָא חֲדָא כְּמָה דֵּאֵת אֲמַר ה וְאֲמוֹנִתְךָ בְּלִילוֹת. וְרַעָה אֲמוֹנָה, הוּי ב דְּבַר לָהּ בְּכָל רַעוּתְךָ.

(נה) וְאִי לֹא תִתְעַר לְקַבְלָהּ, הָאִי טוֹב אֲתַרְחֹק מִנָּה, וְלֹא תִקְרַב בִּהְדָּה, לֹא תִקְרַב לְגוֹ אֲתוֹן נוֹרָא יְקִידָתָא, וְאִי תִקְרַב בִּהְדָּה, בְּדַחֲלִיל, כְּמָאֵן דְּדַחֲלִיל מִן מוּתָא. דְּהָא כְּדִין נוֹרָא דְלִיק, וְאוֹקִיד עֲלָמָא בְּשִׁלְהוּבִי. וְכִיּוֹן דִּאֲתַעַר

חלוּפִי גֵרְסָאוֹת

מסורת זוהר

(ב) (ויקרא כה). (ג) (תהלים לו) ח"ג קיא. רכת: ק ל"ג מאי ועשה טוב. ר ההוא: דהוא: בהא. (ד) (ישעיה ג) ב"א רסו צ"א. ה) (תהלים צב) ש ואתער. ת אתער. א ל"ג בעלמא. ב דכר ליה ב"א שלה צ"ג. לכל, בכל.

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית

הסולם

מאמר

(נד) שָׁכֵן אֶרֶץ וְכִי: וּמִפְרָשׁ דְּבָרֵינוּ. שָׁכֵן אֶרֶץ, זֶה אֶרֶץ עֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת, כִּי אֵין לָךְ בְּעוֹלָם מִי שִׁיכּוֹל לְשַׁכּוֹן עִמָּה, עַד שִׁיתְעוּרֵר אוֹתוֹ הַטּוֹב, שֶׁהוּא יִסּוּד דו"א, אֱלִיָּה. כִּי הַמַּלְכוּת בְּלִי יִסּוּד הִיא מַלְאָה דִּינִים קְשִׁיִּים. כִּיּוֹן שֶׁעוּרֵר אוֹתוֹ הָאֲדָם, ע"י מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, כְּבִיכּוֹל הוּא עֹשֶׂה אוֹתוֹ. וְאִין שָׁכֵן אֶרֶץ, שָׁכֵן בְּתוֹכָהּ, בְּמַלְכוּת, וְאִכּוֹל פְּרִיָּה, וְהַשְׁתַּעֲשֶׂע עִמָּה. וְרַעָה אֲמוֹנָה, זֶה הִיא אֶרֶץ, דְּהִינּוּ מַלְכוּת, וְאֲמוֹנָה וְאֶרֶץ הַכֹּל אֶחָד, שֶׁהִם מַלְכוּת. כְּשִׁ"א וְרַעָה אֲמוֹנָה בְּלִילוֹת, וְלִיָּהּ הוּא מַלְכוּת. וְרַעָה אֲמוֹנָה, פִּירוּשָׁהּ, הִיא מִנְהִיג אוֹתָהּ בְּכָל שָׁאֲתָה רֹעָה.

(נה) וְאִי לֹא תִתְעַר וְכִי: וְאֵם לֹא תַעֲוֵר כְּנַגְדָּה אֶת הַיִּסּוּד, טוֹב הוּא, שֶׁהוּא יִסּוּד, מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְאִין אֵל תִּקְרַב אֱלִיָּה, אֵל תִּקְרַב לְכַבֵּשׁן הָאֵשׁ הַשּׁוֹרֶף, כִּי בְלִי יִסּוּד, הִיא מַלְאָה

(נב) וְכִי תֹאמְרוּ מֶה נֹאכַל וְגו': ר' יְהוּדָה פֶּתַח, בְּטַח בְּה' וְעָשָׂה טוֹב שָׁכֵן אֶרֶץ וְרַעָה אֲמוֹנָה. לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֹהִיר בְּאֲדוֹנָה, וְיִדְבֵּק לָבוּ בְּאֲמוֹנָה הַעֲלִיּוֹנָה, כְּדִי שִׁיְהִיָּה שְׁלָם עִם אֲדוֹנָה. כִּי כְשִׁיְהִיָּה שְׁלָם עִם אֲדוֹנָה לֹא יוֹכֵלוּ לְהִרְעֵ לוֹ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

(נג) ת"ח בְּטַח בְּה' וְגו': בְּרַא וְרָאָה, בְּטַח בְּה' וְעָשָׂה טוֹב, מִהוּ וְעָשָׂה טוֹב. אֲלֵא כִּךְ לְמַדְנָה בְּהַתְעוּרֵרֹת שְׁלִמְטָה יִתְעוּרֵר מַעֲשֵׂה הַעֲלִיּוֹנָה. וְכִבְרַת הַעֲמִידָהּ, וְעָשִׂיתֶם אוֹתָם, כְּבִיכּוֹל, אֲתֵם תַּעֲשׂוּ אוֹתָם, מִשּׁוֹם שְׁבִהַתְעוּרֵרֹת שְׁלָמָה שֶׁאֲתֵם עוֹשִׂים לְמַטָּה, מִתְעוּרֵר לְמַעְלָה. וְע"כ וְעָשָׂה טוֹב, כְּתוּב, וְאִין טוֹב אֲלֵא צְדִיק, שֶׁהוּא יִסּוּד דו"א, שְׁכָתוּב, אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב, כִּיּוֹן שֶׁאֲתֵם עוֹשִׂים זֶה, וְדָאִי טוֹב הוּא יִתְעוּרֵר לְמַעְלָה, אִין שָׁכֵן אֶרֶץ וְרַעָה אֲמוֹנָה, וְהַכֹּל אֶחָד. וְאַרְץ וְאַמּוֹנָה, שְׁנֵיהֶם הֵם מַלְכוּת. (דפ"ר דף ק"י ע"ב)

לקבלה האי טוב, ג כדיון, שארי בגווה, ולא תדחל מנה אנת, כדיון (ו) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

(נו) תא חזי, בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהון בכל יומא. מאן אינון בני מהימנותא. אינון דמתערי האי טוב לקבליה, ולא חס על דיליה, וידעי דהא קב"ה יהיב ליה יתיר. כד"א, (י) יש מפזר ונוסף עוד. מאי טעמא. בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה, ולא יימא אי אתן האי השתא, מאי אעביד למחר. אלא קב"ה יהיב ליה ברכאן עד בלי די, כמה דאוקמוה.

(נז) ובגין כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתיב. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים. ועשת, ועשתה מבעי ליה, מאי ועשת. אלא לאפקא ה', דאית לה שמטה ונייחא, ולא עביד עבידתא. כתיב (ח) ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו', כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

(נח) רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, פגעו בההוא טורא, אשכחו תרי גברי דהוו אזלי, אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, ואמר לון, במטו מנייכו, הבו לי מזונא פתא דנהמא, דהני תרין ימין דתעינא במדברא, ולא אכלנא מדי. אשתמיט חד מאינון תרי גברי, ואפיק מזוניה דאיהו אייתי לאורחא, ויהיב ליה, ואכיל ואשקי ליה. אמר ליה חבריה, מה תעביד מן מזונא, דהא אנא ידידי אכלנא. אמר ליה, ומה עלי דידך, אנא אזיל, יתיב

מסורת הזהר

חלושי גרסאות

ג ליג פן כדיון עד כדיון.

(ו) (איוב כב) ב"ב צג צ"ב. (ז) (משלי יא) ח"ג
קננ: תק"ח צט ט"ג ש"י קיא ט"ד של"ט קיב ט"א

שכ"א. (ח) (שמות טז) בשלח קיד צ"ה.

מאמר

הסולם

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית

הששית ועשת את התבואה לשלש שנים. שואל ועשת, ועשתה היה צריך לומר, מה ועשת. שהוא חסר ה'. ומשיב, אלא להוציא את הח'. שהוא מלכות, מכלל העשית, שנוהג בה שמטה ומנחה, ואינה עושיית עבודה. שכתוב, ראו כי ה' וגו' נותן לכם ביום הששי, שהוא יסוד, לחם יומים. וגו'. כעין זה, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית, שהוא יסוד, ועשת את התבואה לשלש שנים.

(נח) רבי חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך, פגשו בהר ההוא, מצאו ב' אנשים שהיו הולכים. בתוך כך, ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם, בבקשה מכם, תנו לי מזון פת לחם, שזה שני ימים שאני נבוך במדבר, ולא אכלתי משהו. נשמט אחד מאלו ב' אנשים והוציא מזונו שהביא עמו לדרך, ונתן לו, והאכיל והשקה אותו. אמר לו חבירו, ומה תעשה כשתצטרך למזון, שהרי אני, שלי אני אוכל. ולא אתן לך. אמר לו, וכי על מזון שלך, אני הולך. ישב אצלו העני עד

מלאה דינים, ככבשן האש, ואם תקרב אליה, תהיה ביראה, כמי שמפחד מן המות. כי אז היא אש דולק, ושורפת העולם בלהבותיה. וכיון שמעורר כנגדה טוב, אז, שכן בתוכה, ואתה לא תירא ממנה. אז ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

(נז) ת"ח בני מהימנותא וכו': בוא וראה, בני האמנה מנהיגים את זה, את המלכות, לרצונם בכל יום. שהיא מקיימת מה שהם גוזרים. מי הם בני האמנה, הם אלו שמעוררים טוב הזה שהוא יסוד, כנגדה, ע"י שנותנים צדקה, ואינם חסים על שלהם, ויודעים שהקב"ה יתן להם יותר, כש"א יש מפזר ונוסף עוד. מה הטעם. הוא משום שהיסוד מעורר ברכות כנגדו. ואל יאמר אם אתן זה עתה מה אעשה למחר, אלא הקב"ה נותן לו ברכות עד בלי די, כמו שהעמידוהו.

(נז) ובג"כ וכי תאמרו וכו': ומשום זה, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו'. מה כתוב, וצויתי את ברכתי לכם בשנה

(דפריי דף ק"י ע"ב)

גביה ההוא מסכנא, עד דאכל כל מה דהוה גביה, וההוא נהמא ד דאשתאר, יתב ליה לאורחא, ואזל ליה.

נט) אמר רבי חייא, לא בעא קב"ה דמלה דא יתעביד על ידו. אמר ר' יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא ב"נ, ובעא קב"ה לזמנא קמיה האי, בגין לשובא ליה. עד דהוה אזלי, לאה ההוא גברא באורחא, א"ל חבריה, ולא *) אמינא לך דלא תתן נהמא לאחרא. א"ר חייא לר' יוסי, הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל. א"ר יוסי תבעי למיפק מניה זכותא, נזיל ונחמי, דהא ודאי ג ה בקטורי דדא ד טפסא דמותא אתאחיד, ובעא קודשא ב"ה לזמנא זכותיה, בגין לשזביה.

ס) אדהכי, יתיב ההוא ב"נ, ונאים תחות חד אילנא, וחבריה אתרחיק מניה, ויתיב בדרך אחרא. א"ר יוסי לרבי חייא, השתא ניתיב ונחמי, דודאי קב"ה בעי למרחש ליה ניסא, קמו ה ואורכו. אדהכי חמו חד ה טיפסא בשלהובי קאים גביה. אמר רבי חייא, ווי על ההוא בר נש, דהשתא יימות. אמר רבי יוסי, זכאה ההוא בר נש, דקודשא ב"ה ירחיש ליה ניסא. ז אדהכי נחת מאילנא חד חויא, ובעא למקטליה. קם ההוא טפסא עליה וקטליה. ח קסטר ברישיה טפסא, ואזל ליה.

סא) א"ר יוסי, ולא אמינא לך דקב"ה בעא למרחש ליה ניסא, ולא תיפוק זכותיה מניה. אדהכי אתער ההוא ב"נ, וקם ואזיל ליה. אחידו ביה ר' חייא

חלופי גרסאות

ד ל"ג דאשתאר. ה בקטורי. ו קסטר.

דרך אמת ג) בצורת פניו של זה. ד) שלהבת של המות ותוקפו נאחז באדם הזה. ה) והמתינו ו) נחלת עם שלהבת שלו ועמד אצלו ס"א חיה רעה. ז) בתוך כך בא וירד נחש אחד מהאילן להזיקו בא השלהבת והרג את הנחש. ח) הכה השלהבת וסיבב ראשו הלך לו.

צדקה תציל ממות

הסולם

מאמר

ס) אדהכי יתיב ההוא וכי: בתוך כך ישב אותו אדם וישן תחת אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחר. א"ר יוסי לר' חייא, עתה נשב ונראה, כי דאי שהקב"ה רוצה לעשות לו נס, קמו והמתינו. בתוך כך ראו מין אפעה בלהבות עומד אצלו. א"ר חייא אוי לאותו אדם כי עתה ימות. א"ר יוסי, זכאי הוא אותו האדם שהקב"ה יעשה לו נס. בתוך כך, ירד מן האילן נחש אחד ורצה להרגו, קם אותו האפעה על הנחש והרג אותו. האפעה פנה ראשו והלך לו. טיפסא הוא אפעה לפי הענין. קסטר, פירושו פנה לפי הענין.

סא) א"ר יוסי ולא וכי: אר"י, ולא אמרתי לך, שהקב"ה רוצה לעשות לו נס, ולא תוציא ממנו הזכות, דהיינו שלא יתן לו לאכול (כנ"ל אות נ"ט) בתוך כך, ניער אותו אדם משנתו, וקם והלך לו. אחוז בו ר' חייא ור' יוסי

עד שאכל כל מה שהיה אצלו, והלחם שנשאר, נתן לעני אל הדרך. והלך לו.

נט) א"ר חייא לא וכי: אר"י, לא רצה הקב"ה שדבר זה יהיה נעשה על ידינו. א"ר יוסי אולי נגזר דין על אותו האדם, ורצה הקב"ה להזמין לו את זה, כדי להציל אותו. בעוד שהיו הולכים נתעייף אותו האדם בדרך, מחמת רעב. אמר לו חבריו, ולא אמרתי לך, שלא תתן הלחם לאחר, אמר ר' חייא לר' יוסי, הרי יש מזון אצלנו ניתן לו לאכול. אמר ר' יוסי אתה רוצה להוציא ממנו זכות, בלך ונראה, כי ודאי בחבלי של זה עקבות המות נתאחזו, כלומר שסכנת המות הולד ומספס אחריה, ורצה הקב"ה להזמין לו זכות כדי להצילו. קטורי פירושו חבלים, כמו קטטורין יוצאה מתוך הושט (תנחומא מקץ) טפסא, הוא מלשון מטפס ועולה (עירובין כ"א) דהיינו צעדים ועקבות.

(דפו"י דף ק"י ע"א *) דף ק"א ע"א)

ור' יוסי, ויהבו ליה למיכל. בתר דאכל, אחויאו ליה ניסא דרחיש ליה קב"ה.
 (סב) פתח ר' יוסי ואמר, (ט) בטח ביי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה.
 זכאה חולקיה דבר נש דעביד ז טוב מדידיה, דהא אתער טוב בכנסת
 ישראל. ובמה. בצדקה. דכד אתער צדקה, הוא טוב כדין אתער לגבי כ"י.
 וע"ד כתיב י וצדקה תציל ממות. מ"ט. בגין דצדקה אילנא דחיי הוא, ואתער
 על ההוא אילנא דמותא, ונטיל ח אינון דאחידון ביה, ושויב לון מן מותא.
 מאן גרים. לההוא אילנא דחיי דאתער להאי, הוי אימא ההיא צדקה דאיהו
 עביד, כביכול הוא עביד ליה לעילא, כד"א (ז) עושה צדקה בכל עת. והא
 אתמר. ט

רעיא מהימנא

(סג) (ז) והתנחלתם אותם לבניכם וגו', לעולם בהם תעבודו וגו'. פקודא
 דא לעבוד בעבד כנעני, דכתיב, לעולם בהם תעבודו ואינון מסטרא דחם
 דגלי עריין דאתמר עליה (ח) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. אמאי עבד
 עבדים. אלא עבד לההוא עבד עולם, דאיהו עולמו של יובל. ואי תימא דהא
 אחוה דשם. ויפת הוה, אמאי לא הוה כ הכי כוותייהו. והכי מזרעא דחם הוה
 ז אליעזר עבד דאברהם, אמאי לא הוה כוותיה, דנפק צדיק, וקב"ה אודי
 בברכתיה, כד בריך ליה ח לבן.

(סד) אלא ודאי הכא ברזא דגלגולא, גולל אור מפני חשך, עבדא

חלוסי גרסאות

ז ל"ג טוב. ח לון. ט בדפוי כתבו חסר כאן 4
 סיום המאמר עיין בסוף הספר סימן ז. י ועבר.
 כ ענו. ז ל"ג אליעזר. ח אברהם.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים לו) לעיל אות נב צ"ג. י (משלי י)
 מקץ לט צ"א ח"א קיג: רעג: ז (תהלים קי) ויצא
 נב צ"ה. ז (ויקרא כה). ח (בראשית ט) ויחי
 קיט צ"ז.

לעולם בהם תעבודו

רעיא מהימנא

(סג) והתנחלתם וגו' לעולם בהם
 תעבודו: מצוה זו היא לעבוד בעבד כנעני.
 שכתוב, לעולם בהם תעבודו. והם מצד חם.
 שגילה עריות, שנאמר עליה, ארור כנען עבד
 עבדים יהיה לאחיו. למה, עבד עבדים. אלא
 שהוא עבד לעבד עולם ההוא שהוא עולמו של
 יובל. כלומר שהוא עבד לעבד נרצע ישראל
 שהוא יוצא חפשי בעולמו של יובל, והוא אינו
 יוצא לחפשי אפילו ביובל. ואם תאמר, הרי
 אחיו של שם ויפת היה, למה לא היה כמוהם.
 וכן, אליעזר עבד אברהם שהיה מזרעו של חם,
 למה לא היה כמו חם. אלא שיצא צדיק והקב"ה
 הודה בברכתו כשברך אותו לבן, שנאמר עליו
 בתורה, ברוך ה'. וכיון שכתוב בתורה הרי
 הקב"ה מעיד עליו שהוא אמת.

(סד) אלא ודאי הכא וכו': ומשיב, אלא

ודאי

הסולם

מאמר

יוסי, ונתנו לו לאכול. אחר שאכל, הגידו לו
 הנס שעשה לו הקב"ה.

(סב) פתח ר' יוסי וכו': פתח ר' י
 ואמר, בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה
 אמונה. אשרי חלקו של האדם העושה טוב
 משלו. כי מעורר טוב, שהוא יסוד, בכנסת
 ישראל, שהיא מלכות. ובמה מעורר. בצדקה.
 כי כשנתעורר צדקה, הרי אז נתעורר טוב
 אל כנסת ישראל. וע"כ כתוב, וצדקה תציל
 ממות. מהו הטעם. הוא משום שצדקה היא עץ
 החיים, שהוא ז"א, והוא מתעורר על עץ
 המות, ולוקח את אלו שאחוזים בו, ומצילים
 מן המות. (כמ"ש להלן בחקוטי אות כ"ג)
 מי גרם לאותו עץ החיים שנתעורר לזה, היה
 אומר, צדקה ההוא שהאדם עשה, כביכול הוא
 עשה אותו למעלה, שעשה שהמלכות תודווג
 בעץ החיים, כש"א עושה צדקה בכל עת.
 וכבר למדנו.

(דפוי דף קי"א ע"א)

דאברהם דנפק מחשך, ודא זרעא דחם, דיו לעבד להיות כרבו דאיהו אברהם. דנפק מתרח עובד ע"ז. וחשך מפני אור, דא ישמעאל דנפק מאברהם, ועשו מיצחק.

(סה) ורזא נ תערובת טפין, באתר דלא דיליה גרים דא. מאן דעריב טפה דיליה, בשפחה מחלת בת ישמעאל, או בבת אל נכר, דאינון רע חשך, וטפה דיליה טוב אור, (י) וירא אלהים את האור כי טוב. מערב טוב עם רע, עבר על מימרא דמאריה, דאמר (ט) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. (סו) קב"ה, ס בההוא ע דערב, ארכיב ליה, פ ואייתי ליה בגלגול לקבלא עונשיה. חזר בתיובתא, אשתדל באורייתא, ואפריש טוב מרע, דאינון אסור והתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. בדא אתפרש רע מטוב, דאתמר ביה וייצר, יצירה לטב, ויצירה לביש. באורייתא אפריש לון, קודשא בריך הוא ירית ליה נשמתא מניה, למהוי שלטא על תרוייהו. בחד דאיהו אור, עלמא דאתי. ובחד דאיהו חשך, עלמא דין. הה"ד ויפת באפיו נשמת חיים. (סז) וכפום זכוון וחובין. כמה דאוקמוה, העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני, זכוון וחובין שקילין, פלגו זכוון צ לתתא ופלגו חובין לתתא, ורזא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(נ) (בראשית א) ב"א נ צ"א. (ט) (שם ב) ב"א רט צ"ג. נ בתערובת. ס בהא. ע מוסיף דערב רב. פ וארכיב. צ לעילא; לעילא ופלגי לתתא.

הגלגול

הסולם

מאמר

שכתוב וייצר עם ב' יודין, להורות שיש באדם ב' יצירות, יצירה לטוב ויצירה לרע, ובתורה הוא מפריד אותם, והקב"ה מנחיל לו נשמה ממנו, שיהיה שולט על שניהם, האחד שהוא טוב ואור, הוא עולם הבא, והאחד שהוא רע וחשך הוא עולם הזה. ז"ש, ויפת באפיו נשמת חיים.

(סז) וכפום זכוון וחובין וכו': וכפי הזכיות והחובות הוא נדון, כמו שהעמדנו, העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני הוא, מי שזכיות שלו ועונותיו הם שקולים שוה בשוה, מחצה זכיות למטה, ומחצה עונות למטה. וז"ס, מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. דהיינו אם יש חצי המלכות, שהוא מחצה זכיות, אז ותעש, שנתקבלה השאלה והבקשה. צדיק גמור, כל זכיותו הן למעלה, ועונותיו למטה. רשע גמור, עונותיו למעלה וזכיותיו למטה. פירוש. צדיק גמור כל זכיותיו שמורים לו למעלה לעולם הבא. ואינו מקבל מהם בעוה"ז כלום. ועונותיו, דהיינו העונשים על עונותיו הם למטה בעוה"ז. רשע גמור, עונותיו למעלה, דהיינו שנפרעים ממנו בגיהנם אחר פטירתו

ודאי כאן הוא בסוד הגלגול, גולל אור מפני חשך, דהיינו עבדו של אברהם שיצא מחשך, שהוא זרעו של חם, דיו לעבד להיות כרבו, שהוא אברהם שיצא מתרח עובד ע"ז. וע"כ יצא מאורו ומחשך ונעשה ברוך ה', כמו אברהם שיצא מתרח, שהיה ג"כ אור מתוך החשך. וחשך מפני אור, זהו ישמעאל שיצא מאברהם, ועשו מיצחק.

(סה) ורזא תערובת טפין וכו': והסוד הוא, תערובת טפות הזרע במקום שאינו שלו גורם את זה. מי שמערב טפה שלו בשפחה, במחלת בת ישמעאל, שהיא קליפה רעה, או בבת אל נכר, דהיינו בתו של עכו"ם, שהם רע וחשך, והטפה שלו הוא טוב ואור. בסו"ה, וירא אלקים את האור כי טוב. הוא מערב טוב עם רע עובר על מאמר אדונם, שאמר, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. (סו) קב"ה, בההוא דערב וכו': הקב"ה כמה שערב אותו האדם, מרכיב אותו ומביאו בגלגול לקבל ענשו. דהיינו שמביאו בגוף הכלול מטוב ורע. אם חזר בתשובה, ועסק בתורה, והפריד טוב מרע, כי עסק באיסור והתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול, בזה נפרד הרע מטוב, שנאמר בו וייצר ה' אלקים את האדם וגו', (דפו"י דף ק"א ע"א)

דא (ט) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. צדיק גמור, כל זכווי לעילא, וחובוי לתתא. רשע גמור, חובוי לעילא, וזכווי לתתא. (סח) וב"נ דחב באתגלייא, בתרין דרגין איהו, אי חזר ק בתויבתא באתגלייא, בין צדיקייא, (*) בגין דידעין דינוי דקב"ה, ונטרין גרמייהו מלמחטי. ובאתכסייא, בין רשיעייא, לקיים בהו (ט) ועיני רשעים תכלינה. (סט) ובגין דא, חובא דאדם עבר, על (ז) ויצו יי' אלהים, ואוקמוה, אין צו אלא ע"ז, אעבר עליה, ארכיב ליה בטפת תרח, דביה רתח לקב"ה, דעבר על צו מע"ז. הדר בתיובתא, ותבר צולמין דע"ז, וכל מזוני דיליה. הוא תקין ר במה דחב, ותבר חובא, ובניינא בישא, דבנה ואמליך ליה לקב"ה ושכינתיה על עלמא.

(ע) במאי. בגין דקדיש ט שמיא ית' ברבים, ועאל בנורא לאתקודא גרמיה, לקיים ביה (ק) פסילי אלהיהם תשרפון באש. ולא עוד אלא דלאבוי תרח אהדר בתיובתא, ואעיל ליה ולאמיה, ולכל מארי דההוא דרא בגן עדן. והכי אתלבן בנורא ככספא, דאיהי מוני"טא דמלכא, ושקר לה בעופרת, אעיל ליה בנורא, ונפק העופרת לבר, ישמעאל. ובגין דא נפק, מצחק בע"ז. ואשתאר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (אסתר ה) תרומה קצב צ"ת. (ט) (איוב יא) ח"ג ק מוסיף בתיובתא כ"ר. ר כמה. ט ית שמיא. קנב ז"ח כב ט"ב שכ"ט (ז) (בראשית ב) ב"א רכה צ"א. (ק) (דברים ז) שמות קא צ"ו.

מאמר

הסולם

שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה

גלגול אדם הראשון, חזר אברהם בתשובה, ושבר צלמי עבודה זרה, וכל המזונות ששמו בפניהם, הוא תקן מה שחטא אדם ותרח, ושבר החטא, ובנין הרע שבנה, דהיינו בנין הקליפות שאדם גרם ע"י חטאו, והמליך את הקב"ה ושכינתו על כל העולם.

(ע) במאי בגין דקדיש וכר: שואל במה המליך את הקב"ה ושכינתו על העולם. ומשיב, משום שקדש את שמו יתברך, ברבים, ונכנס באש להשרף עצמו, לקיים בו, באדם, פסילי אלהיהם תשרפון באש. פירוש, משום שאדם עבד ע"ז הוא נחשב משום זה כמו פסילי אלהיהם. ולא עוד אלא שהחזיר בתשובה את אביו תרח, והביאו, ואת אמו ולכל שליטי אותו הדור, לגן העדן. וכך נתלבן באש ככסף, שהוא מטבע כסף של המלך וייפו אותה בתערובת עופרת. ע"כ הכניסו באש, ויצאה העופרת לחוץ, שהוא ישמעאל. משום זה יצא ישמעאל מצחק בעבודה זרה. ונשאר אדם מלוכלך באש. וזה הוא שינוי השם. שנשתנה שמו מאדם לאברהם. כי כשאדם נתגלגל, היה צריך לעשות לו, שינוי השם שינוי מקום ושינוי מעשה, כדלחן. מונוטא פירוש

פסירתו מעולם הזה, וזכיותו שעשה, הוא למטה, שנותרים לו שכרו בעוה"ז. בינוני, זה וזה שופטה, שהן שכרו והן עונשו הם למטה בעוה"ז.

(סח) וב"נ דחב באתגלייא וכר: ואדם שחטא בגלוי, הוא בבי' מדרגות, דהיינו בבי' אפנים, אם הוא חוזר בתשובה בגלוי, דהיינו כמו שחטא בגלוי, אז מושיבין לו בעולם החוץ בין צדיקים, היודעים דינוי של הקב"ה, ושומרים עצמם מלחטוא. ואם חזר בתשובה בסתר, אין מושיבים אותו בין צדיקים, כי חטאו לא נמחק לגמרי, אלא מושיבים אותו בין הרשעים, והרשעים מחקנאים בו שעשה תשובה, לקיים בהם, ועיני רשעים תכלנה.

(סט) ובגין דא חובא וכר: ומשום זה, חטאו של אדם הוא, שעבר על ויצו ה' אלקים וגר, והעמדנו, אין צ"ל, אלא עבודה זרה (לעיל ב"א אות תל"ב ע"ט) עבר על עבודה זרה, הרכיבו, דהיינו שהביאו בגלגול, בטפת זרעו של תרח, שבו רתח, דהיינו שהכעיס, את הקב"ה, ועבר על צו של ע"ז, כי תרח היה עובד ע"ז. ויצא מטפת זרעו, אברהם, שהיה (דפוי דף ק"א ע"א י) דף ק"א ע"ב)

אדם מלובן, והאי איהו שינוי השם. דכד אתגלגל אדם, בעי למעבד ליה שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

עא) לבתר אתא יצחק, ה ואתתקף ביה, א מחובא תניינא, דאתמר ביה על האדם, דדא שפיכות דמים, ודא גרם נסיונא דיצחק בסכינא. ואתברר ביה, כמאן דבריר אוכל מגו פסולת, ונפיק פסולת לבר, עשו שופך דמים.

עב) לבתר אתא יעקב, וארכיב ליה בלבן, ואתעביד עבד לגביה, הה"ד. ו) אעבדך שבע שנים ברחל. ב ובההיא סבה דאחלף לה באחותא, עבד שבע שנים אחרנין. לאפקא תרין טפין דזרק אדם באתר נוכראה, ודא גלוי עריות, והאי איהו לאמר. ואפיק לון מן לבן הארמי, נחש.

עג) ובתלת אליו, הוה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם: באברהם. ושנוי מקום: ביצחק. ושנוי מעשה: ביעקב. ואי להאי דאתמר ביה, ו) אז ראה ויספרה, ג קבל בתיובתא כל שכן לאחרים.

עד) ובגין דא, עבד טוב אתרא גרים. ועבד רע, אוף הכי. אבל שאר

חלופי גרסאות

ת ואתתקן. א בחובא. ב ובה. ג ל"ג קבל.

מסורת הזהר

ו) (בראשית כט) ויצא נז צ"ד. ו) (איוב כח) ויקהל עד צ"צ.

הסולם

שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה

מאמר

לאמר (כנ"ל בדבור הסומך) והוציא אותן מן לבן הארמי, שהוא בחינת נחש.

עג) ובתלת אליו חוה וכו': ובג' אלה באברהם ביצחק וביעקב, היה לאדם שינוי השם, שינוי מקום, ושינוי מעשה. שינוי השם באברהם. שינוי מקום ביצחק. שינוי מעשה ביעקב. ואם זה שנאמר בו, אז ראה ויספרה הבינה וגם חקרה ויאמר לאדם וגו', קבל בתשובה, כל שכן לאחרים. שאינם כל כך גדולים כמוהו.

עד) ובגין דא עבד וכו': ומשום זה, עבד טוב המקום גורם. ועבד רע גם כן המקום גורם. אבל שאר עבדים לעולם בהם תעבודו. כמו ראשי הישיבה ואמרו, אשרי העם שככה לו. שכ"ה הוא בגימטריא משה, דהיינו רעיא מהימנא. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שה' אלקיה.

פנימיות המאמר. כל המאמר הזה מדבר מתקן החטא של אדם הראשון. כי אדם הראשון גנב היה, שבעל הגן צוה עליו, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל, והוא הלך וגנב ואכל. וע"כ תקונו, ונמכר בגנבתו, שבית הדין ימכרוהו לעבד. שתקון זה התחיל ביעקב, אמנם מטרים שבא לתקון הזה הוא צריך לג' תקונים, שהם שינוי השם ושינוי המקום ושינוי המעשה. ואז נמכר לעבד ללבן, שממנו נמשך הסוד של עבד עברי, היוצא לחפשי בשנה השביעית. שה"ס רתל

פירושו מטבע. כמו מוניטא שכולה זהב (שמו"ד ה).

עא) לבתר אתא יצחק וכו': אחר כך בא יצחק, ונתחזק בו, דהיינו שאדם נתגלגל בו ונתחזק, מעבירה שניה, שנאמר בו, על האדם, שזו שפיכות דמים. כנ"ל (ב"א אות תל"ב) שדורש על הכתוב ויצו ה' אלקים על האדם לאמר וגו', אשר ויצו הוא על ע"ז, על האדם, הוא, על שפיכות דמים. לאמר, זו גילוי עריות, ע"ש, והוא עבר על כולם. (כמ"ש ב"א אות תמ"ה). וזה גרם אל הנסיון של יצחק בסכין, דהיינו בעקדה, שנאמר, ויקח את המאכלת לשחוט את בנו. ואדם נברר בו, כמי שמברר אוכל מתוך פסולת, ויצא הפסולת לחוץ, שהוא עשו שופך דמים. והאוכל, שהוא יעקב, יצא מבורר ונקי מכל פסולת וז"ש (ב"א אות תל"ט) דיעקב שופריה דאדם הראשון. דהיינו כנ"ל. כי ביעקב יצא מצורף ומזוקק מכל פסולת.

עב) לבתר אתא יעקב וכו': אח"כ בא יעקב, שהוא בחינת הטוב והאוכל שנברר מאדם הראשון, והרכיב וחבר אותו בלבן, ונעשה לו עבד. וז"ש, אעבדך שבע שנים ברחל. ובסבה ההיא שהחליפה באחותה, עבד שבע שנים אחרים. להוציא ב' טפות זורק אדם במקום נכרי. דהיינו בב' רוחין נוקבין דאזדווגן עמיה אחר שפירש מחוה (כנ"ל בראשית ב') אות שמו' וזהו גילוי עריות. וזהו המרומז במלה (דפו"י דף ק"א ע"ב)

עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו מארי מתיבתא, ואמרו וז אשרי העם שככה

מסורת הוהר

, (ז) (תהלים קמד) הקסח"ז נ צ"ג

שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה

הסולם

מאמר

פסילי אלהיהם תשרפון באש. דהיינו באש המנעולא. אמנם זה היה מספיק לתקון הימין, דהיינו אברהם, שה"ס אור החסדים, שעליהם לא היה צמצום, ואפילו בכלים דמנעולא היה אפשר לקבלם. אמנם בחינת שמאל, שה"ס הארת הבינה השבה להיות חכמה, לא תקן כלום. כי הכלים שיש בהם גילוי מנעולא אינם יכולים לקבל חכמה, להיותה המלכות דצמצום א' (כח"ש ב"א דף ז' ד"ה וכבר). ומשום זה יצא ממנו פסולת, דהיינו החסרון קבלה מהארת החכמה, שדומה כמו שמויף במטבע של המלך, שמעכב גילוי הג"ר, ופסולת הוה ה"ס ישמעאל, הדומה כמו עופרת המעורב בכסף. וז"ש, ככספא דאיהי מוניטא דמלכא ושקר לח בעופרת, שהוא ישמעאל. וז"ש, וחאי איהו שינוי השם. כי שבר שם הטומאה שהוא אל אחר, והחזיר השם הקדוש למקומו.

וכדי להחזיר בחינת השמאל ג"כ לקדושה, ולהמשיך הארת החכמה, צריכים להעלות המלכות לבינה, ותקבל המלכות כלים דבינה, ולגנוז בחינת המנעולא. (כח"ש לעיל ב"א ז' ד"ה וכבר) שז"ס שינוי מקום שנעשה ביצחק, שהמלכות נסתלקה ממקומה, ועלתה למקום בינה, ואז נולד יצחק, שה"ס קו השמאל. ואדם הראשון נתתן בו ע"י השינוי מקום שבו, וז"ש (באות ע"א) לבתר אתא יצחק, ואתתקף ביה, כי ע"י שינוי מקום שבו נתחזק אדם הראשון בקו שמאל, וע"י עקדת יצחק נכלל בימין (כנ"ל ויקרא דף ק' ד"ה פירוש) וז"ש, ודא גרם נפיונא וכו' ואתברר ביה וכו' ונפק פסולת לבר עשו, כי מתוך שמנעולא נגנז לגמרי ונעשה שינוי מקום חזר ונתגבר השמאל, בלי ימין, שעשו המשיך ממנו ממעלה למטה, שה"ס הפסולת, שמכאן שפיכת דמים, ולפיכך גם שינוי המקום לא היה מספיק לתקון אדם הראשון.

וז"ש (באות ע"ב) לבתר אתא יעקב, שה"ס קו האמצעי, העושה שלום בין ב' הקוין ומתקן את קו השמאל שלא יאיר אלא ממטה למעלה בסוד אור הנקבה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) שמטעם זה אין החכמה מתגלית עוד בקו שמאל ד"א שה"ס יצחק, המאיר ממעלה למטה, כאור זכר, אלא במלכות שה"ס רחל בלבדה, מפני שהיא אור הנקבה המאירה רק ממטה למעלה. וז"ש, וארכיב ליה בלבן ואתעבד

רחל. ועוד לא נשלם התקון בזה אלא שנצמח מזה בחינת עבד רע שה"ס הגלויות שנגלו ישראל ונמכרו לאומות העולם. שמוזה נמשך הסוד, של עבד נרצע, העובד לעולמו של יובל, שהיא בינה, שבעת שהבינה שולטת, יוצא לחירות ושב אל אחוזתו. שה"ס ג' הגאולות שהיו על ידי שליטת אור הבינה שה"ס יובל, דעם כל זה עוד לא נשלם בזה החטא של עצה"ד כולו, וכן עוד לא נגלה גאולה השלמה, שהרי נשארו בחינות עבד פנעני, שהם אינם יוצאים אפילו בעולמו של יובל. שגם הם מצאצאי החטא של אדם הראשון וצריכים תקן, והם צריכים דוקא לצאת לחירות מבחינת השמטה עצמה, כי הם לא יוכלו להנות מבחינת יובל כלום. וע"כ צריכים להמתין עד גמר התקון שבאלף השביעי, שאז יתוקנו גם הם, ואז נמצא שנתתן החטא של עצה"ד כולו. ועתה נבאר, סוד שינוי השם, ושינוי מקום, ושינוי מעשה. כי נודע שחטא של עצה"ד היה שהמשיך את הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה שבוה הפריד השמאל מן הימין, ובסוד לא זכי הא רע, נגלה עליו נקודת המנעולא בסוד לפתח חטא רובץ, שעם גילויה מסתלקים כל האורות, (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא, ובהקדמת ספר הוהר דף צ"ט אות קכ"ג בהסוד עש"ה) שמטעם זה אבד זיהרא עלאה ונגרש מגן עדן. ונמצא שאדה"ר גרם בחטאו שנתוספו דינין דנוקבא על דינין דדכורא של שליטת השמאל בפרודא, שהם מחריבים את העולם (כנ"ל אחרי אות קי"ח ותוריע אות קנ"ב). ותקון הראשון הוא, שיבטלו זה את זה, (כח"ש שם). וז"ס גלגול הראשון של אדה"ר באברהם, שבו התחיל התקון, שהדינים דנוקבא יבטלו את הדינים דדכורא. וז"ש (באות ס"ט) אין צו, אלא עבודה זרה, שהיא שליטת השמאל, שגרם אדם הראשון שהוא דינים דדכורא. ארכיב ליה בטפת תרח זכר, שהוא אברהם, וזכר צולמין דעכו"ם, שהוא המשיך את המנעולא, שה"ס דינים דנוקבא, ושבר עם זה צולמא דעכו"ם שהם דינין דדכורא, שבוה נתבטלו הג"ר דשמאל, שהם ראשם של הע"ז. וכל מזוני דיליה, שהפסיק כל השפע שלהם (כח"ש בתוריע אות קנ"ב). ועאל בנורא לאתוקרא, כי אברהם הפיל את עצמו לכבשן האש, כדי לבטל הדינים דדכורא, ולקיים (דפ"י דף ק"א ע"ב)

לו, שככ"ה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שיי' אלהיו.
ע"כ. ד

(ע) א כי לי בני ישראל עבדים וגו'. פקודא לעבוד בכל מיני עבודה
במקדש, ולבר ממקדש, ה בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה, בצלותא, לאשתדלא
בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה, כעבד דאשתדל בתר מאריה, בכל
מה דאצטריך.

(עו) בגין דישראל ו קרי לון עבדים, דכתיב כי לי בני ישראל עבדים
עבדי הם. מאי טעמא אינון עבדים. בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ
מצרים. ובג"כ כתיב בעשר אמירן לבתר, דכתיב ב) אנכי יי' אלהיך אשר

חלוסי גרסאות

ד בדפ"י כתב משפטים קי"ז לא תהיה אחרי רבים
וכו'. ה מוסיף במקדש בכל. ו אקרי.

מסורת הזהר

(א) יתרו סז צ"ס. (ב) (שמות כ) יתרו צח צ"ג.

שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה

הסולם

מאמר

ביובל, כי אין הכלים דמנעולא יכולים לקבל
מהם כלום, אלא רק בגמר התקון באלף השביעי.
ונמצא שעד אז אין תקון עצה"ד נגמר כולו.
וזה שמסיים (באות ע"ד) ובגין דא, עבד
טוב, שהוא עבד עברי, היוצא בשביעית, אתרא
גרים, דהיינו שינוי המקום של המלכות, שעלתה
לבינה, גרם לו שיוכל לצאת בשביעית כנ"ל.
ועבד רע, אוף הכי, דהיינו עבד נרצע שהוא
פגום, שינוי המקום גורם לו, שיוצא לעולמו
של יובל. דהיינו לקבל מאור הבינה. כנ"ל.
אבל שאר עבדים, דהיינו עבד כנעני שאין
בו שינוי מקום, לעולם בהם תעבדו, שהם
אינם יוצאים לחירות ביובל, כי הכלים שלהם
להיותם ממנעולא אינם יכולים לקבל אלא
ממלכות המצומצמת, וע"כ אינם יוצאים לחירות
ולא נגמר תקון אדה"ר, עד גמר התקון, שאז
יתוקן המנעולא במקומה, ותהיה כמו הבינה,
ולא יהיה נצרך עוד שינוי המקום. ובוה מובן
כל המאמר.

מאמר כי לי בני ישראל עבדים

(ע) כי לי בני ישראל עבדים וגו':
מצוה לעבוד בכל מיני עבודה במקדש, ולחון
ממקדש בכל אלו העשיות הנקראים עבודה,
דהיינו בתפלה, ולהשתדל אחר מצוות התורה,
שהכל נקרא עבודה, כעבד המשתדל אחר אדונו
לכל מה שצריך.

(עו) בגין דישראל קרי וכו': משום
שקרא את ישראל עבדים, שכתוב, כי לי בני
ישראל עבדים עבדי הם. מהו הטעם שהם
עבדים. משום שכתוב, אשר הוצאתי אותם
מארץ מצרים, ומשום זה כתוב לאח"כ בעשרת
הדברות

דאתעביר עבד לגביה, דהיינו סוד עבד עברי,
שנאמר בו שש שנים יעבוד ובשביעית יצא
לחפשי, דהיינו עם גילוי אור המלכות שה"ס
הארת חכמה יוצא לחפשי. וז"ש, אעבדך שבע
שנים ברחל, דהיינו לגלות הארת חכמה
שברחל, שה"ס מלכות הנקרא שביעית,
שבהארתה יוצאים העבדים לחירות. ואע"פ
שעבד גם בשביל לאה, הוא, ובהחלוא פכה
דאחלף לה באחותה וכו' אבל עיקר עבודתו
היה לגלות אור החכמה שברחל. וזה נקרא
שינוי מעשה. כלומר שביטל בחינת המעשה,
הנוהג באור הזכר, כי נקבה קרקע עולם היא
ואין בה מעשה, שהיא בסוד המנוחה. ובו יצא
אדם הראשון נקי בלי פסולת. וה"ס תקון עבד
עברי בסו"ה ונמכר בגנבתו. כנ"ל.

אמנם עוד לא הספיק התקון הזה של עבד
עברי, כי חטאו ישראל ונגלו בין האומות.
ומכאן הסוד של עבד נרצע, שאינו רוצה
בחירות של שנה השביעית, שעושים אותו בעל
פגם (כנ"ל אות י"ד) ועליו נאמר ועבדו לעולם,
שאינו יוצא לחירות אלא באור הבינה ממש,
שה"ס אור ג' הגאולות שהיו לישראל מג'
גלות, שנגאלו בחופעת אור הבינה עליהם.
שז"ס ועבדו לעולם, דהיינו לעולמו של בינה.
כמ"ש בשנת היובל הזאת תשובו איש אל
אחותו. וכל זה אמור רק בעבד עברי, שיש בו
תקון של שינוי מקום, והם יכולים לקבל
ממלכות הממותקת בבינה, או מאור הבינה
עצמה. משא"כ עבד כנעני שאין בו התקון של
שינוי מקום, אלא המנעולא מגולה בו, ע"כ
אינו יוצא לחרות לא בשנה השביעית, ולא
(דפ"י דף קי"א ע"ב)

הוצאתיך מארץ מצרים, למפלח ליה כעבד דפלח למאריה דפריק ליה מן מותא, דפריק ליה מכל בישין דעלמא.

(ז) בתרין זינין אקרון ישראל לקב"ה, עבדים, דכתיב עבדי הם. ואקרון בנים, דכתיב א בנים אתם ליי' אלהיכם. בזמנא דידע ליה ב"נ לקב"ה באורח כלל, כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמאריה, ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזין דביתיה. בזמנא דידע ליה ב"נ בארח פרט, כדין אקרי בן רחימא דיליה, כבן דחפיש בגניזוי, בכל רזין דביתיה.

(ח) ואע"ג דאקרי בן ברא בוכרא לקודשא ב"ה, כד"א ד בני בכורי ישראל, לא יפוק גרמיה מכללא דעבד, למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי. והכי אצטריך לכל ב"נ למהוי לגבי אבוי בן, לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דביתיה, ולאשתדלא אבתרייהו. ולמהוי לגבי אבוי עבד.

חלופי גרסאות

ז אינון : שמהן אלין. ח אקרון עבד.

מסורת הזהר

ג (דברים יד) לך נג צ"ב. ד (שמות ד) לך קמד צ"ד.

דרך אמת ט כבן הזה שמחפש באצרות בכל סודות ביתו.

כי לי בני ישראל עבדים

הסולם

מאמר

ביתו. ובזמן שידוע את הקב"ה בדרך פרט, אז נקרא בן האהוב שלו, כבן המחפש בנסתרות בכל הסודות של ביתו.

הדברות, שכתוב, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לעבוד לו כעבד העובד לאדונו, שגאל אותו מן המות וגאל אותו מכל הרעות שבעולם.

פירוש. העבד ממשיך רק מהארת השמאל דקדושה, שהיא מתוקנת להאיר רק ממטה למעלה בסוד אור נקבה ור"ק, דהיינו בלי שום עשיה (כנ"ל בסולם, אות ע"ד בסוף ד"ה וז"ש באות ע"ב) וז"ש בזמנא דידע ב"נ לקב"ה בארח כלל, דהיינו ממטה למעלה, כדין אקרי עבד, וכי, ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזין דביתיה כי הארתו בבחינת אור נקבה שאסור לו כל עשיה כנ"ל. אבל בן ה"ס הדבוק בקו האמצעי, בבחינת החסדים שלו שה"ס אור הזכר המושפע מלמעלה למטה, שיש שם ג"ר ובחינת עשיה לחפש בגניזין שלו. וז"ש בארח פרט, דהיינו הדבוק בקו האמצעי, כדין אקרי בן רחימא דיליה, כבן דחפיש בגניזוי בכל רזין דביתא. להיותו אור הזכר וג"ר המושפעים מלמעלה למטה, שנוהג בו עשיה וחיפוש בגניזין דמלכא.

עח) ואע"ג דאקרי בן וכי: ואע"פ שנקרא בן, בן בכור להקב"ה, כש"א, בני בכורי ישראל, אל יוציא את עצמו מכלל עבד, שיעבוד לאביו בכל העבודות שהם כבוד אביו, וכך צריך כל אדם, שיהיה אצל אביו, בן, לחפש בנסתרות שלו ולדעת סודות ביתו, ולהשתדל אחריהם ויהיה אצל אביו, ע"ה.

ורוא

פירוש. עבד, ה"ס המתקן אורות החכמה שבשמאל, כי בסבת חטא של אדה"ר ירדו האורות והכלים והארת החכמה דקדושה ונפלו לקליפת מצרים, שבסבה זו הוכרחו ישראל להיות עבדים בארץ מצרים. וג' בחינות עבדו על בירורים אלו דשמאל עד שנשלמו במתן תורה, בסוד נשמה חיה יחידה הארת השמאל. כמ"ש כל זה באורך לעיל (לך דף מ"ח ד"ה ויש ע"ש כל ההמשך) וז"ש, מ"פ אינון עבדים, שפירשו תקון השמאל. ומשיב, בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, דהיינו שהוציאו עמהם אז הניצוצים והכלים והארת החכמה שבשמאל (כמ"ש שם) וז"ש, ובג"כ וכו' אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. שה"ס ההמשך של גילוי התקונים דשמאל המיוחס לעבודת עבד. (כמ"ש שם). וכנגד זה יש בחינת בן, הנמשך מקו אמצעי, כמ"ש לפנינו.

עז) בתרין זינין אקרון וכי: בשני אופנים נקראים ישראל להקב"ה, נקראים עבדים, שכתוב, עבדי הם. ונקראים בנים, שכתוב, בנים אתם לה' אלקיכם. כי בזמן שאדם יודע את הקב"ה בדרך כלל, נקרא עבד שעושה מצות אדונו, ואין לו רשות לחפש באצרות ובסודות (דפו"י דף ק"א ע"ב)

(עט) ורזא דמלה, תרין דרגין אינון לעילא, דאצטריך בר נש לאתעטרא בהו, ואינון רזא דמהימנותא, ואינון חד. חד, רזא דעבד. וחד, רזא דבן. והאי עבד, אקרי אדון כל הארץ. בן, כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל. וכלא רזא חדא דמהימנותא. ואצטריך ב"נ לאתעטרא באלין דרגין, לאתכללא ברזא דמהימנותא.

(פ) עבד, למפלח בכל זיני פולחנא, בצלותא דאקרי עבודה, * כהאי עבד דאיהו רזא עלאה, דלא שכיך לעלמין תדיר. וקא משבחא ומנגנא תדיר. והא אתמר בפולחנין אחרנין, דכל פולחנין ומלין דעלמין כלוהו איהו עבד ופלת. ובג"ד אקרי אדון, בגין דאיהו עבד למפלח, אקרי אדון כל הארץ. ב"נ דאתעטר ברזא * דא, למיהוי עבד למפלח פולחניה דמאריה, איהו סליק ואתעטר למהוי בדרגא דא, ואקרי אף הכי * אדון, דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין, להאי עלמא, וקיים ליה. וע"ד אקרי * אדון.

(פא) זכאה חולקיה דהאי בן, דזכי לאשתדלא למנדע בגנוי דאבוי, ובכל רזין דביתיה, כברא יחידי * דאשלטיה אבוי בכל גנווי, ודא איהו יקרא,

חלופי גרסאות

ט דהאי. י מוסיף אדון כל הארץ. כ מוסיף אדון כל הארץ. ד אדוני הארץ. ז שלטיה. דשלטיה.

רזא דעבד ורזא דבן

הסולם

מאמר

בחינת ג"ר כלל. כי חסדים דו"א בלי חכמה דמלכות, הם ר"ק. וכן חכמה דמלכות בלי חסדים דו"א היא ר"ק (כמ"ש שם).

(פ) עבד למפלח בכל וכו'. ומפרש דבריו. שצריך להיות במדרגת עבד, כדי לעבוד בכל מיני עבודות בתפלה שנקרא עבודה. כאיתו עבד שהוא סוד עליון, דהיינו סוד המלכות, שאינה שוקטת תמיד לעולם, ומשבתה ומנגנת תמיד לז"א. וכן למדנו, בעבודות אחרות כי כל העבודות והדברים הנעשים בכל העולמות כולם היא, המלכות, עושית ועובדת, ומשום זה היא המלכות, נקראת, אדון, כי משום שהיא בבחינת עבד לעבוד ולהמשיך חיות ושפע לכל העולמות כולם, ע"כ נקראת, אדון כל הארץ. והאדם המתעטר בסוד הזה, בבחינת עבד שבמלכות, להיות עבד לעבוד עבודת אדונו, הוא עולה ומתעטר להיות במדרגה זו, של עבד, ונקרא גם כן אדון. כי הוא מברך בכל אלו העבודות שלו, את עולם הזה, שהיא המלכות, ומקיים אותה. וע"כ נקרא אדון גם הוא.

(פא) זכאה חולקיה דהאי בן וכו'. עתה מפרש מדרגת בן, ואומר, אשרי חלקו של איתו בן, שזכה להשתדל לדעת בנסתרות אביו ובכל סודות ביתו, כבן יחיד שהשליטו אביו בכל נסתרותיו. וזה הוא כבוד של הבן השולט על הכל. מי שמשתדל בתורה לדעת את הקב"ה ואלו נסתרות שלו, נקרא בן להקב"ה, ומכל צבאות השמים

(עט) ורזא דמלה, תרין וכו'. וסוד הדבר. שתי מדרגות הן למעלה, שהאדם צריך להתעטר בהן, והם סוד האמונה, והן אחת. א' הוא סוד עבד, וא' הוא סוד בן. ומדרגת עבד הוה שלמעלה, נקרא אדון כל הארץ, שה"ס המלכות, שבה מתגלה הארת החכמה שבשמאל, בסוד אור נקבה (כנ"ל אות ע"ז). ומדרגת הבן שלמעלה, הוא כמו שהעמדנו, בני בכורי ישראל, שה"ס ז"א בשעוה שהוא בן לאו"א עלאין שאז נקרא ישראל. שה"ס אור הזכר. כנ"ל. והכל סוד אחד של האמונה, וצריך האדם להתעטר באלו המדרגות בן ועבד שלמעלה, להכלל בסוד האמונה.

פירוש. האדם שלמטה צריך לקבל תחילה בחינת עבד, שה"ס הארת חכמה מן המלכות שנקראת אדון כל הארץ. ואח"כ כשמקבל חסדים מ"א שה"ס בן אור"א, הם אצלם בבחינת אורות הזכר, דהיינו בחינת ג"ר. אבל אם אין בו מדרגת עבד, אלא מדרגת החסדים בלבד, אז נחשבים לו לר"ק בלי ראש. ואינם כלל מדרגת בן. אלא כשכבר נשלם בחכמה מן המלכות אז נחשבים החסדים לבחינת ג"ר כי ע"כ נבחנת המלכות שהוא פתח להכנס לז"א (כנ"ל אמור אות קל"ד בהסולם ע"ש) וז"ש, ורזא דמלה תרין דרגין וכו'. חד רזא דעבד וחד רזא דבן וכו'. דאצטריך ב"נ לאתעטרא וכו'. שצריך להתעטר בשניהם. ואם לא אינם (דפו"י דף קי"א ע"ב *) דף קי"ב ע"א)

דשליט על כלא מאן דישתדל באורייתא, למנדע ליה לקב"ה, וּבאינון גניזין דיליה, אקרי בן לקב"ה, כל חילי שמיא, לית מאן דימחי בידיה, בכל שעתא דאצטריך למיעל לגבי אבוי. זכאה חולקיה בעלמין כלהו. ובג"ד, כד אשתדל למנדע ליה בארץ פרט, ברזא דחכמתא, כדין אקרי בן.

(פב) בפולחנא דב"נ פלח ליה לקב"ה, אית פולחנא, דאצטריך ב"נ לאתכללא בתרווייהו, למהוי עבד וכן, לאתעטרא ביה בקב"ה, ומה איהו. דא פולחנא דצלוחא, דאצטריך למהוי בה עבד וכן, לאתכללא בדרגין עלאין אלין. למפלח ולא תקנא צלוחא ברזא דעבד, למפלח פולחנא דתקונא דעלמין. ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא, לאתדבקא במאריה בגניזין עלאין כדקא חזי.

(פג) בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרודא כלל, לית מאן דימחי בידיה. עבד, עביד פולחנא דמאריה, ואתקין תקוני עלמא. מאן דהוי תרווייהו בכללא חדא, בחבורא חדא, דא איהו בר נש דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא, בלא פרודא כלל, ומחבר כלא כחדא. דא איהו ב"נ, דקב"ה אכריז עלוי בכל אלין חילין ומשריין דכל עלמין, ובכל אינון רקיעין, אזדהרין בפלניא מהימנא דבי מלכא, דכל גנוי דמאריה בידיה. זכאה איהו בהאי עלמא, וזכאה איהו בעלמא דאתי.

(פד) מההוא יומא ולהלאה, אשתמודע בר נש, ואתרשים בעלמין כלהו. בשעתא דאצטריך כל חילין ומשריין כלהו אזדהרין למהוי גביה, וקב"ה

חלופי גרסאות

ח בארץ כלל אית ליה למהוי [י: ולמהוי] עבד ול"ג מן ובאינון עד כד. נ ומאן.

דרך אמת י: ניכר וידוע האדם ההוא בכל העולמות כולם.

מאמר

הסולם

רזא דעבד ורזא דבן

(פג) בן אתדבק תדיר וכו': ומפרש יותר, בן, מתדבק תמיד באביו בלי פירוד כלל, אין מי שימחה בידיה. עבד, עושה עבודתו של אדונו ומתקן תקוני העולמות. מי שיהיה לו שניהם, בן ועבד, בכלל אחד, בחבור אחד, זה הוא אדם המתקן כל סוד האמונה, שהיא המלכות, בכלל אחד, עם ז"א, בלא פירוד כלל, ומחבר הכל יחד. זה הוא אדם, שהקב"ה מכריז עליו, בכל אלו הצבאות והמחנות של כל העולמות, ובכל הרקיעים, הזהירו בפלוני שהוא הנאמן של המלך, שכל נסתרות אדוניו בידו, אשרי הוא בעולם הזה, ואשרי הוא בעולם הבא. (פד) מההוא יומא ולהלאה וכו': מיום ההוא והלאה, נדע אותו אדם והוא רשום בעולמות כולם. בשעה שהוא צריך, כל הצבאות וכל המחנות מצווים להיות אצלו. והקב"ה אינו צריך יותר ממנו לבדו, כלומר, ויעליו עומדים כל

השמים, אין מי שימחה בידו להכנס אל אביו בכל שעה שהוא צריך להכנס. אשרי חלקו בכל העולמות. ומשום זה, מי שמשתדל לדעת את אביו בדרך פרט בסוד החכמה, דהיינו החכמה שבימין דז"א, אז נקרא בן. וההפרש מחכמה דימין לחכמה דשמאל ע"י צו אות קמ"ט.

(פב) בפולחנא דב"נ פלח וכו': בעבודה שאדם עובד להקב"ה, יש עבודה, שאדם צריך בה להכלל בשניהם, שיהיה עבד וכן להתעטר בהקב"ה. ומה היא. היא העבודה של תפלה, שאדם צריך להיות בה עבד וכן, להכלל ב"י מדרגות עליונות אלו, בז"א ובמלכות, לעבוד ולתקן תפלה בסוד עבד, לעבוד עבודה של תקן העולמות, שהיא מדרגת עבד וסוד המלכות. ולדבק רצונו בסוד החכמה, שבימין, כנ"ל, להתדבק באדונו בנסתרות עליונות כראוי. שהיא מדרגת בן, וסוד ז"א. (דפו"י דף ק"ב ע"א)

לא בעי אלא איהו בלחודוי. וקלא אתער, יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד, ולא תעסקא יחיד ס ביחיד.

פה) ורזא דתרין דרגין אליו, אשכחנא בחד קרא, דכתיב, ה) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה, הא עבד. ישראל הא בן. ע דכד אינון כללא חדא, כדין כתיב אשר בכ אתפאר. ברוך יי' לעולם אמן ואמן ילא"ו. פ

חלופי גרסאות

ס ביחידאי. ע דכר. פ בדפו"י כתבו שמות קל"ד ב' פקודא ללמוד תורה.

מסורת הזהר

ה) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר.

רזא דעבד ורזא דבן

הסולם

מאמר

כל העולמות. וקול מתעורר ומכריז, יפה הוא ליחיד, שהוא אותו אדם, להיות אצל יחיד, שהוא הקב"ה, ולעסק יחיד ביחיד. פה) ורזא דתרין דרגין וכו': וסוד ב' מדרגות אלו, בן ועבד, מצאתי בכתוב אחד. שכתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ לעולם אמן ואמן. (ע"כ רעיא מהימנא).

סליק פרשת בהר

(דפו"י דף קי"ב ע"א)

